

Veroinsenttiivit maailmalla ja niiden vaikutukset

*Työperäisen maahanmuuton
ja yritysten sijoittumisen
ohjaaminen veropolitiikalla*

Nostot ja tulokset lyhyesti

- Suomen startup-yhteisön hallitus-ohjelmataavoitteissa peräänkuulutetaan työperäisen maahanmuuton lisäämistä.
- Suomen startup-yhteisön mielestä veroinsenttiivien selvittäminen huippuosaajien ja startup-yritysten houkuttelemiseksi on tärkeää.
- Tutkimuskirjallisuuden mukaan korkeatuloiset maahanmuuttajat sekä huippuinnovaattorit reagoivat verokannustimiin verrattain voimakkaasti.
- Tutkimustuloksia korkeatuloisista yksilöistä ja huippuinnovaattoreista ei voida yleistää koko populaatiolle.
- Huippuinnovaattoreiden ja -osaajien merkitys kansantaloudelle on tärkeä.
- Jos huippuinnovaattorit ja -osaajat reagoivat vahvasti verokannustimiin ja heidän merkityksensä talouskasvulle on suuri, on looginen seurauksena pohtia, miten huippuosaajia voitaisiin paremmin houkutella työskentelemään Suomeen.
- Suomessa voimassa oleva avainhenkilöverotus on kannatettava, sillä kyseisen verokannustimen piiriin päätyvät henkilöt näyttäisivät reagoivan muuta väestöä herkemmin verokannustimiin tehdessään muuttopäätöksiä. Jos huippuosaajia halutaan houkutella Suomeen nykyistä enemmän, avainhenkilöverotuksen tulee olla kilpailukykyinen.
- Emme kannata veroalennuksia tai progression leikkauksia suuremmalle populaatiolle – kirjallisuuden mukaan Suomessa asuvat henkilöt eivät reagoi muutoksiin ansiotuloverotuksessa kovin voimakkaasti.
- Korkealla verotuksella on myös hyviä puolia: sen avulla rahoitetaan julkisia palveluja, jotka voivat lisätä maan houkuttelevuutta. Julkisen sektorin rahoitus-pohja ja velanoton tarpeen vähentäminen voidaan kuitenkin toteuttaa tukemalla vahvaa talouskasvua. Tästä syystä Suomesta tulee luoda verotuksellisesti kilpailukykyinen toimintaympäristö. Tämän avulla saamme houkutelua maahamme tutkijoita ja muita korkean tuottavuuden työntekijöitä.

Johdanto

Korkeasti koulutetut maahanmuuttajat houkuttelevat suoria ulkomaisia sijoituksia muuton kohteena olevaan maahan, helpottavat yrityksiä löytämään sijoitusmahdollisuuksia ulkomailta ja kasvattavat tuottavuutta lisäten näin asukaskohtaista tuloa taloudessa¹.

Taloustieteen uusimpien kasvuteorioiden mukaan pitkän aikavälin talouskasvu on seurausta teknologisen kehityksen ja pääoman kertymisen vuorovaikutuksesta. Houkuttelemalla Suomeen innovaattoreita ja korkean osaamistason työvoimaa sekä investoimalla tutkimus- ja kehitystoimintaan, voimme nostaa työn tuottavuutta ja lisätä talouskasvua. Suomalaisille startup-yrityksille osaavan työvoiman saatavuus on elintärkeää ja pääosa Suomessa toimivista startupeista haluaa luoda ensisijaisesti työpaikkoja Suomeen. On kuitenkin selvää, että yrityksen kansainvälistyessä osa työpaikoista syntyy ulkomaille. Se kuinka suuri osa uusista työpaikoista saadaan pidettyä Suomessa on pitkälti kiinni siitä, kuinka paljon osaavaa työvoimaa Suomessa on saatavilla.

Talusteorian mukaan maastamuuttajat valitsevat kohdemaaksi maan, josta he saavat parhaimman tuoton osaamiselleen². Maastamuuttajat eivät ole siis satunnaisesti valikoitunut joukko, vaan maasta

pyrkivät muuttamaan pois tietynkaltaiset ihmiset. Kun aihetta on tutkittu empiirisesti tanskalaisella aineistolla, on havaittu, että tanskalaiset maastamuuttajat tienaa-
vat enemmän ja ovat korkeammin koulutettuja kuin maahan jääneet tanskalaiset³. Osaamistason ja muuttoalttiuden välillä vaikuttaa siis olevan yhteys.

Tutkimus- ja kehitystyötä tekevät ovat erityisen tärkeitä kansantaloudelle ainakin kahdesta syystä. Ensinnäkin he ovat korkeasti koulutettuja ja heillä on korkea tuottavuus. Toiseksi he ovat tärkeä kohde-ryhmä, sillä niillä alueilla, joissa on tutkimus- ja kehitystyötä tekeviä työntekijöitä, näyttää tutkimuskirjallisuuden valossa syntyvän myös uusia työpaikkoja⁴. Taloustieteen kirjallisuuden mukaan tutkimus- ja kehitystyötä tekevien työntekijöiden rooli on merkittävä uusien T&K-intensiivisten alojen syntymisessä ja maantieteellisessä sijoittumisessa. Esimerkiksi Yhdysvalloissa huippuinnovaattoreiden alkuperäinen sijainti oli keskeisessä roolissa biotekniikkaa käyttävien yritysten synnyssä⁵. Tutkijat⁶ ovat havainneet innovaattoreiden maantieteellisen sijainnin vaikuttavan uusien ja olemassa olevien yritysten sijoittumiseen samalle alueelle usealla eri alalla, kuten nanoteknologiassa, tietojenkäsittelytieteessä, luonnontieteissä sekä tekniikan alalla.

1 Grossmann (2021).

2 Borjas (1987).

3 Borjas et al. (2019).

4 Moretti & Wilson (2017).

5 Zucker, Darby, & Brewer (1998).

6 Zucker & Darby (2006).

Tässä selvityksessä haetaan vastauksia pääosin siihen, miten yrityksiä ja osaavaa työvoimaa kannattaisi houkutellessa Suomeen. Selvityksessä myös kartoitetaan muissa maissa käytössä olevia verokannustinjärjestelmiä ja vertaillaan niitä keskenään. Selvityksessä keskitytään enimmäkseen verokannustimiin, mutta sen lisäksi tarkastellaan lyhyesti investointeja houkuttelevien tukien vaikutuksia. Selvityksen tavoitteena on avata eri verokannustinjärjestelmien vaikutuksista työvoiman ja yritysten sijoittumiseen sekä talouskasvuun. Vastauksia haetaan saatavilla olevasta empiirisestä tutkimuskirjallisuudesta. Yksinkertaistettuna selvityksessä tuodaan esille, millaisia veroporkkanoita ja kannustintukia Suomen kanssa työvoimasta ja yrityksistä kilpailevilla mailla on käytössä. Suomen talous velkaantuu nopeasti ja tästä syystä mahdolliset verokevennykset tulee kanavoida erittäin tarkasti, jotta heikkenä julkisen talouden rahoitusasemaa entisestään.

Koronapandemian jälkeisenä aikana yritykset ovat luoneet enemmän mahdollisuuksia etätyöskentelylle, eikä edes samassa tiimissä olevien henkilöiden tarvitse työskennellä samassa maassa. Valtaosa startup-yrityksistä tähtää globaaleille markkinoille jo perustamisvaiheessa, mistä luonnollisesti seuraa, että toimipaikkoja avataan myös Suomen ulkopuolelle. Kun toimipaikkoja on avattuna useassa maassa, syntyvät uudet työpaikat yleensä sinne, missä ne ovat kannattavia. Työpaikan syntymiseen vaikuttaa erityisesti osaavan työvoiman saatavuus. Suomen startup-yhteisön jäsenet haluavat

luoda työpaikkoja Suomeen, mutta useassa tapauksessa on huomattu, että samankaltaisesti useassa maassa auki oleva työpaikka täytetään Suomen ulkopuolelle työvoiman heikon saatavuuden vuoksi. Kysymys on siis huippuosaaajien maantieteellisestä sijoittuvuudesta ja sijoittumispäätöksessä yksi osatekijä on maassa vallitseva verolainsäädäntö.

Tässä selvityksessä esitetyt mielipiteet eivät välttämättä edusta Suomen startup-yhteisön tai kirjoittajien työnantajien kantoja. Selvityksessä tehdyt johtopäätökset ovat kirjoittajien omia tulkintoja tutkimuskirjallisuudesta. Tätä selvitystä ei ole vertaisarvioitu.

Youssef Zad

*Pääekonomisti
Suomen startup-yhteisö*

Salla Kalin

*Väitöskirjatutkija
Helsingin yliopisto*

Jussipekka Salo

*Väitöskirjatutkija
Helsingin yliopisto*

Verotuksen vaikutus maahanmuuttoliikkeisiin

1. Kirjallisuuskatsaus

Suoria empiirisiä tuloksia verokannustimien vaikutuksesta työvoiman sijoittamiseen on yllättävän vähän. Tutkijoiden⁷ mukaan syynä tähän on todennäköisesti puutteellinen data maahanmuuttajista ja sopivien verouudistusten harvinaisuus, jotka mahdollistaisivat kausaalivaikutusten luotettavan tutkimisen. Ne tutkimukset, joita aiheesta on viime aikoina tehty viittaavat enenevässä määrin, että verotuksen taso vaikuttaisi korkeatuloisten palkansaajien⁸ ja huippuinnovaattoreiden⁹ muuttopäätöksiin maiden sisällä ja niiden välillä.

Yhdysvalloissa jopa 25 prosenttia korkean osaamistason innovaatiotyöntekijöistä on maahanmuuttajia ja he kontribuivat suhteellisesti enemmän patenteihin ja startup-yrityksiin.¹⁰ Yhdysvallat on monella mittarilla innovoinnin kärkimaa ja maahanmuuttaneiden innovaattoreiden vaikutus on ollut merkittävä. Työvoiman liikkuvuus on linkittynyt verokannustimiin etenkin korkeapalkkaisten ja sellaisten työntekijöiden osalta, joiden henkinen pääoma ei ole sidoksissa työpaikan maantieteelliseen alueeseen.¹¹

Kilpailukykyinen verotus näyttäisi siis olevan merkittävä tekijä huippuinnovaattoreiden ja -osaajien päätöksissä valita oleskelu- ja työskentelymaansa. Vaikka veroporkkanoilla on vaikutus huippuosaa- jien maantieteelliseen sijoittuvuuteen, on todettava, että myös sosiaalisella ja poliittisella ilmapiirillä on vaikutusta maahanmuuttovirtoihin. Esimerksi maan korrup- tiotason kasvu lisää korkean osaamistason maastamuuttajien määrää¹².

1.1 Työvoiman sijoittuminen maiden välillä

Tanskassa otettiin käyttöön korkeapalkkaisten maahanmuuttajien kevyempi verokohtelu vuonna 1991. Uudistuksen seurauksena korkeapalkkaisten maahanmuuttajien verotus keventyi huomatta- vasti. Tanskassa tehdyn tutkimuksen¹³ perusteella verokannustimet vaikuttavat työperäiseen maahanmuuttoon voimak- kaasti korkeapalkkaisten maahanmuut- tajien osalta. Tutkimuksessa osoitettiin, että korkeapalkkaisten maahanmuuttajien määrä jopa kaksinkertaistui tarkastelu- jakson aikana. Tanskasta saatujen tulosten perusteella korkeapalkkaiset maahan-

7 Kleven, Landais, Muñoz & Stantcheva (2020).

8 esim. Kleven, Landais & Saez, 2014 tai Matrinez (2017).

9 esim. Akcigit, Baslandze & Stantcheva (2016).

10 Akcigit, Baslandze, & Stantcheva (2016).

11 Kleven et al. (2020).

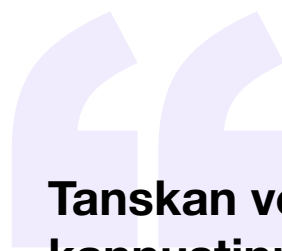
12 Cooray & Schneider (2016).

13 Kleven et al. (2014).

muuttajat reagoivat veroinsentiiveihin herkästi, mikä saattaa johtaa maiden väli- seen verokilpailuun. Tanskan tulokset ovat Suomelle relevantteja, sillä kyseessä on monessa suhteessa Suomeen vertailukel- painen maa. Lisäksi on todennäköistä, että Suomi kilpailee Tanskan kanssa ainakin samanlaisesta työvoimasta ja yrityksistä.

Tanskassa käyttönotettu verohuojennus koski maahanmuuttajia sekä tanskalaisia, jotka ovat asuneet yli kolme vuotta¹⁴ ulko- mailla. Verohuojennus koski henkilöitä, joiden vuositulot ylittivät noin 100 000 euron rajan. Henkilöt, jotka täyttivät ehdot verohuojennuksen piiriin pääsemiseksi kohtasivat noin 30 prosentin marginaaliveroasteen yli 100 000 euron tuloille siinä, missä muiden marginaaliveroaste oli noin kaksinkertainen. Verohuojennus oli voimassa jokaiselle siihen oikeutetulle kolmen vuoden ajan. Vertailemalla tulora- jan alittavien maahanmuuttajien määrää tulorajan ylittäviin maahanmuuttajiin pystyttiin osoittamaan, että jälkimmäisen ryhmän määrä kaksinkertaistui verrattuna edeltävään ryhmään ensimmäisen viiden vuoden aikana verohuojennusjärjestelmän aloittamisesta, jonka jälkeen ryhmien väliset erot pysyivät vakaina.¹⁵

Korkeimmilla marginaaliveroasteilla on havaittu olevan huomattava vaikutus myös maahanmuuttajataustaisten huippukeksi- jöiden maantieteelliseen sijoittumiseen. Eräässä yhdysvaltalaisutkimuksessa¹⁶ tarkasteltiin usean maan marginaali- veroasteiden ja huippuinnovaattoreiden liikkuvuutta. Tutkijat tarkastelivat erik- seen muutamaa tapausesimerkkiä, joiden

Tanskan vero- kannustinmalli jopa tuplasi korkeatuloisten maahanmuuttajien määrän.

perusteella havaittiin jälleen, että huippu- innovaattorit reagoivat verokannustimiin voimakkaasti. Esimerkiksi Neuvostoliiton romahdettua kovatasoisimmat venäläis- keksijät muuttivat keskimäärin sellaisiin maihin, joissa ylimmät marginaalivero- asteet olivat matalampia. Ennen Neuvosto- liiton romahdusta selkeää yhteyttä ei ollut havaittavissa, mutta välittömästi romah- duksen jälkeen yhteys oli selkeä ja tilastol- lisesti merkittävä venäläisten huippu- keksijöiden osalta.

Vuonna 1986 Yhdysvalloissa muutettiin verolainsäädäntöä siten, että ylimpiä marginaaliveroasteita alennettiin 50 prosentista 28 prosenttiin ja samalla laajen- nettiin veropohjaa. Reformin seurauksena veroaste aleni keskimäärin 7,6 prosentilla ylimmällä tuloprosentilla ja 2 prosent- tia korkeatuloisimman 5 prosentin osalta. Samalla veroaste jopa nousi 0,7 prosentilla ylimmän tulodesiilin osalta. Yhdysvaltojen reformi tarjoaa luonnollisen koeasetelman, jossa verolainsäädännön muutosten seurauksena alennettiin ylimpiä margi- naaliveroasteita. Uudistuksen vaikutukset

14 raja nousi 10 vuoteen vuonna 2011.

15 Kleven et al. (2014).

16 Akcigit et al. (2016).

17 Akcigit et al. (2016) mittaavat innovaattoreiden tasoa patenttien määrällä. Innovaattorin taso korreloi vahvasti tulotason kanssa.

18 Akcigit et al (2016).

19 Nämä innovaattorit olivat 10-25 prosentin parhaimpien innovaattoreiden joukossa.

20 Akcigit et al. (2016).

21 Kleven et al. (2014).

22 Yhdysvallat, Iso-Britannia, Kanada, Saksa, Ranska, Italia, Japani, Sveitsi.

käytännössä alensivat Yhdysvaltoihin muuttavien huippuinnovaattorien verokantoja ja reformin seurauksena pystyttiin tutkimaan, miten huippuinnovaattorit reagoivat veronalennukseen. Reformin verovaikutus oli suurempi korkeatasoisille innovaattoreille ja pienempi heikompi-
tasoisille innovaattoreille¹⁷. Tutkijat¹⁸ osoittavat veroreformin kasvattaneen merkittävästi nimenomaan ulkomaisten huippuinnovaattoreiden määrää Yhdysvalloissa, mutta samanlaista muutosta ei havaittu heikompi-
tasoisien innovaattoreiden¹⁹ osalta, jotka eivät hyötäneet reformista.

Ennen reformia, korkeatasoisten innovaattoreiden määrä kasvoi keskimäärin 13 prosenttia vuodessa ja huippuinnovaattoreiden määrä 6,8 prosenttia. Reformin jälkeen hyvien innovaattoreiden kasvu pysyi lähes muuttumattomana, mutta huippuinnovaattoreiden määrä alkoi kasvaa peräti 16,4 prosentilla vuodessa.

Edellä mainitussa yhdysvaltalais-
tutkimuksessa²⁰ tarkasteltiin samaa Tanskassa tehtyä reformia ja havaitsevat samansuuntaisia tuloksia, mitä aiemmat tutkimukset²¹ ovat osoittaneet: verokevennys lisäsi ulkomaisten innovaattoreiden suhdetta tanskalaisiin verrattuna. Huomion arvoista on, että tutkimuksissa tarkasteltiin hieman eri kohderyhmiä ja tulokset olivat silti samansuuntaisia.

Kvasikokeellisten tutkimusastelmien jälkeen edellä mainitut tutkijat tarkastelevat kahdeksan OECD²² maan ylimpien marginaaliveroasteiden muutosten vaiku-

tuksia huippuinnovaattoreiden maantieteelliseen sijoittumiseen. Tutkijat havaitsivat, että kotimaiset huippuinnovaattorit²³ eivät juurikaan reagoi veroasteen muutokseen, mutta ulkomaiset huippuinnovaattorit puolestaan reagoivat vahvasti. Tutkimuksessa tarkasteltujen maiden voidaan argumentoida olevan Suomelle epärelevanttejä vertailumaita niiden talouden erilaisuuden vuoksi. On kuitenkin huomioitava, että globaaleilla työmarkkinoilla ainakin OECD-maat kamppailevat pääosin samoista huippuosajista riippumatta talouden rakenteista.

Eurooppalaisten muuttopäätöksiä on tarkasteltu vertaamalla ylipäätään 10. tulodesiiliin kuuluvia muuttajia alemmassa tulodesiilissä oleviin muutajiin. Suurituloiset eurooppalaiset näyttäisivät reagoivan verotukseen. Estimoitu kotimainen muuttojousto on kuitenkin matala, kun taas ulkomaalainen muuttojousto on korkea.²⁴ Tulos on siten linjassa aikaisemman kirjallisuuden kanssa. Samaisessa tutkimuksessa tarkastellaan myös ammattiryhmien välisiä eroja ja havaitaan, että rahoitusalaalla työskentelevät ovat herkempiä muuttamaan kuin julkisella sektorilla työskentelevät. Tulokset antavat viitteitä siitä, että Euroopan maiden välillä voi olla kannustimia verokilpailulle²⁵.

Verotuksen ja muuttoliikkeen välistä yhteyttä on lähiaikoina tutkittu myös suomalaisella aineistolla²⁶. Suomalais-
tutkijat tarkastelevat, miten muutokset verotuksessa ja bruttoansioissa eri OECD maissa vaikuttavat suomalaisten muuttopäätöksiin vuosina 2003-2015, kun huomioidaan

23 Tällä tarkoitetaan niitä huippukeksijöitä, jotka työskentelevät kotimaassaan.

24 Ulkomaan muuttojoustolla tarkoitetaan sitä, miten ulkomaalaiset työntekijöiden suhteellinen osuus kyseisessä maassa muuttuu, kun verotus ulkomailta muuttuu. Kotimaan joustolla puolestaan tarkoitetaan sitä, kuinka paljon kotimaisten työntekijöiden suhteellinen osuus, esim. Suomessa muuttuu, kun Suomen verotusta muutetaan.

25 Munoz (2020).

26 Kalin et al. (2022).

maiden väliset pysyvät eroavaisuudet. Koko populaatiotason lisäksi he tutkivat erityisryhmiä, kuten suurituloisia ja eri ammattiryhmiä. Tutkijat havaitsivat muuttopäätösten ja verotuksen välillä positiivisen ja tilastollisesti merkitsevän yhteyden. Tutkittaessa ylempiä tuloluokkia, jousto on suurempi. Estimoitu jousto on kuitenkin lähellä nolaa jopa suurituloisten kohdalla, jonka vuoksi tutkijat toteavat, että verotuksen ja muuttoliikkeen välillä ei ole taloudellisesti merkitsevää yhteyttä. Tulosten nojalla ei voida myöskään perustella verotuksen tason alentamista koko populaation tasolla.

Vaikka viimeaikaiset empiiriset tutkimustulokset kielivät verotuksen merkittävistä vaikutuksista ihmisten maantieteelliseen sijoittuvuuteen, koskevat monet tulokset vain pientä ihmisjoukkoa ja vain muutamaa maata²⁷. Lisäksi reagointi verotukseen on ollut merkittävää lähinnä ulkomaalaisten muuttojouston, eikä kotimaisen jouston tapauksessa. Koska Suomi ei pysty vaikuttamaan muiden valtioiden verotukseen, ulkomaalaisten muuttojousto ei ole relevantti päätettäessä Suomen verotuksesta. Tämän vuoksi näitä tutkimustuloksia ei tulisi käyttää perusteena tehdä merkittäviä veroalennuksia tai veroprogression leikkauksia koko maan populaatiolle. Erityisverokohtelut, jotka kohdistetaan ulkomaan kansalaisille ovat kuitenkin perusteltuja. Samaan johtopäätökseen päädytään myös valtioneuvoston kanslian raportissa²⁸.

Pohdittaessa verolainsäädännön reformeja, tulisi katse kääntää kohti ulkomailta rekrytoitavien huippuosaajien kannustimia

muuttaa Suomeen. Tutkimuskirjallisuus ei ainakaan tämän selvityksen perusteella tue näkemystä, jossa suomalaiset ansiotyötä tekevät henkilöt poistuisivat Suomesta korkean ansiotuloverotuksen vuoksi.

1.2 Työvoiman sijoittuminen maan sisällä

Suomessa terveysteknologia on ollut hyvässä nosteessa viimeisen vuosikymmenen aikana ja esimerkiksi Startup Genomen (2022) raportissa Suomea tituleerataan digitaalisen terveysteknologian globaaliksi johtajaksi. Muun muassa Bayer, Thermo Fisher Scientific, Fujitsu sekä GE Healthcare ovat sijoittaneet alan korkeatasoisia tutkimus- ja kehityskeskuksia Suomeen. Aihetta liipaten tutkimuksissa²⁹ on havaittu, että Yhdysvalloissa osavaltiokohtaiset t&k-tuet ja verohuojennukset kasvattivat huippututkijoiden määrää ja biotekniikan alan työllisyyttä sekä alan toimipaikkojen määrää. Toimipaikkojen määrän kasvun on arvioitu olevan seurausta markkinoilla jo olevien yritysten uusien toimipaikkojen avaamisesta tai kokonaan uusien startup-yritysten synnystä.

Yhdysvalloissa on tarkasteltu yli ajan tapahtuneita muutoksia osavaltioiden t&k-tukipolitiikassa ja tätä kautta tapahtuneissa muutoksissa yritysten t&k-kustannuksissa. Joissain osavaltioista on otettu käyttöön t&k-verohuojennuksia biotekniikan alan yrityksille sekä suoria t&k-tukia kaikille yrityksille, mitkä käytännössä alensivat yritysten t&k-investointien kustannuksia³⁰. Osavaltioissa, joissa investointien kustannukset pienenevät havaittiin,

27 Kleven et al. (2020).

28 Kalin ym. (2019).

29 Moretti & Wilson (2014).

30 Biotekniikan alan yritykset hyötyvät keskimäärin enemmän kaikille yrityksille suunnatuista t&k-tuista, sillä toimiala on keskimäärin hyvin t&k-intensiivinen ja nojaa vahvasti uusiin tutkimustuloksiin.

että biotekniikka-alan t&k-investoinnit kasvoivat, minkä seurauksena myös palkattavien huippututkijoiden määrä kasvoi. Lisäksi t&k-tuet ja verohuojennukset kasvattivat yritysten toimipaikkojen määrää etenkin tietellisten tutkimus- ja kehityskeskusten osalta. Vaikutukset eivät kuitenkaan olleet niin selkeitä esimerkiksi lääkkeiden tuotannon toimialalla³¹.

Edellä mainitussa tutkimuksessa todetaan, että t&k-verokannustimien nousun aiheuttama pääoman käyttökustannusten 10 prosentin tiputus nostaisi osavaltiotasolla huippuinnovaattoreiden määrää jopa 22 prosentilla. Hyödyt osavaltiolle näkyivät pääosin yksityisen sektorin huippuinnovaattoreiden muuttoliikkeissä. Vaikutuksia ei havaittu esimerkiksi muuttovoittoisten osavaltioiden muiden innovaattoreiden tuottavuudessa. Tutkijat kuitenkin havaitsivat, että työllisyys kasvoi myös muilla toimialoilla suurten kerrannaisvaikutusten³² vuoksi.

Hieman vastaavia tuloksia saadaan tutkimuksessa, jossa tarkastellaan useiden eri verolajien vaikutuksia huippututkijoiden sijoittumiseen Yhdysvalloissa. Tutkimuksessa seurataan osavaltioiden tekemiä muutoksia ansiotulo- ja yhteisöveroon sekä investoinneista ja t&k-menoista saataviin verohyvityksiin. Tutkimuksessa mielenkiintoista on, että tarkasteltavana on useita eri verolajeja ja huippututkijoiden maantieteellistä sijoittumista arvioidaan erikseen myös saman työnantajan eri osavaltiossa sijaitsevien toimipaikkojen välillä. Tutkijat osoittavat ansiotuloverotuksen, yhteisöverotuksen ja investoin-

Yhdysvalloissa verotuksen on havaittu vaikuttavan huippututkijoiden muuttoliikkeisiin osavaltioiden välillä.

tien verohyvitysten tason vaikuttavan osavaltioiden välisiin huippututkijoiden muuttoliikkeisiin. T&k-verokannustimien vaikutus oli maltillisempi, eikä se ollut tilastollisesti merkitsevä kaikilta osin. Vaikutukset olivat lyhyellä aikavälillä pieniä ja kasvoivat vuosien saatossa. Lisäksi suuryritysten, joilla on toimipisteitä useissa osavaltioissa, havaitaan sijoittavan työvoimaa siten, että se minimoi yritysten kohtaamat kustannukset³³.

Edellä mainittujen tutkimustulosten perusteella yhteisöveron ja investointien verohyvitysten ja t&k-tukien tasot vaikuttavat siihen, minkä osavaltion toimipisteisiin monessa osavaltiossa toimivat yritykset sijoittavat huippututkijoihinsa. Kevyempi verotus ja suuremmat verohuojennukset saavat yritykset kasvattamaan huippututkijoiden osuutta sellaisissa osavaltioissa,

31 (Moretti & Wilson, 2014).

32 Kerrannaisvaikutuksilla tarkoitetaan esim. sitä, kun huippuinnovaattoreiden määrän lisääntyessä myös kulutus nousee kyseisellä alueella. Tämä kasvattaa kysyntää esim. asuntorakentamisen ja vähittäiskaupan aloilla.

33 Moretti & Wilson (2017).

Tutkimustulokset antavat viitteitä siitä, että verotuksen tasolla on vaikutusta erityisryhmien muuttoliikkeisiin.

joissa verojen jälkeen yritykselle jäävä tulo kasvaa. Ansiotuloveroilla ei näyttänyt olevan samanlaista vaikutusta, kun tarkasteltiin yrityksen eri osavaltioissa sijaitsevien toimipaikkojen välistä huippu-tutkijoiden sijoittelua. Tulokset viittaavat siihen, että yritykset maksimoivat lähinnä omia tulojaan, mutta eivät tee vastaavaa optimointia palkansaajan näkökulmasta. Tulokset ovat mielenkiintoisia startup-yritysten osalta, sillä useat startup-yritykset tähtäävät globaaleille markkinoille ja avaavat toimipisteitä useaan maahan. Tällöin uudet työpaikat voivat syntyä sinne, missä se on taloudellisesti kannattavinta yritykselle.

Yhdysvaltojen sisämarkkinoilta saatuja tuloksia ei välttämättä voida sellaisenaan yleistää Suomeen, eikä EU:n sisämarkkinoille, sillä Euroopassa maiden välinen muuttoliike on merkittävästi pienempää,

kuin osavaltioiden välinen muuttoliike Yhdysvalloissa³⁴. Yhdysvalloissa osavaltioiden välisissä muutoissa kynnys muuttaa on todennäköisesti pienempi, kuin esimerkiksi Euroopan maissa, puhumattakaan mannerten välisistä muutoista. Kuitenkin huippuosajien ja -keksijöiden alttius liikkua työn perässä maiden välillä on huomattavasti muuta väestöä korkeampi, joten Yhdysvalloista saadut tulokset antavat todennäköisesti hyvän arvion verotuksen vaikutuksesta huippuosajien sijoittumiseen.

Myös Euroopassa on tarkasteltu maiden sisäistä verotuksen vaikutusta maan sisäiseen muuttoliikkeeseen. Espanjan sisäistä muuttoliikettä tarkasteltiin ylimpään tuloprosenttiin kuuluvien muuttajien osalta ja tutkijat³⁵ arvioivat tälle joukolle korkean muuttojouston. Verokannustimien vaikutusta muuttoliikkeisiin on tutkittu myös Sveitsin sisällä. Vuonna 2018 tehdyssä empiirisessä tutkimuksessa estimoitii poikkeuksellisen korkeita, mutta epätarkkoja muuttojoustoja³⁶. Tutkimustuloksia perusteltiin sillä, että tutkimuskohteena oli kaupunkien välinen muuttoliikettä, jolloin muuttokustannukset ovat alhaisemmat. Myös vuonna 2022 tehdyssä tutkimuksessa³⁷ estimoidaan melko suuria muuttojoustoja ylimpään tuloprosenttiin kuuluville sveitsiläisille. Tulokset antavat viitteitä sille, että erityisryhmissä verotuksen tasolla on merkitystä. Maan sisäinen muuttoliike ja maiden välinen muuttoliike ovat kuitenkin eri kysymyksiä – muuttaminen maan sisällä on helpompaa kuin muuttaminen maiden välillä, jolloin muuttojoustot ovat todennäköisesti myös matalampia.

34 Dorn & Zweimüller (2021).

35 Agrawal & Foremny (2019).

36 Schmidheiny & Slotvinski (2018).

37 Martinez (2022).

1.3 Johtopäätökset tutkimuskirjallisuudesta

Suomen startup-yhteisö tarkastelee verotuksen vaikutuksia huippuinnovaattoreiden ja -tutkijoiden muuttoliikkeisiin lähtökohtaisesti siksi, että heidän olemassaolo tietyllä alueella on yleensä yhteydessä tutkimus- ja tuotantolaitosten ja joskus jopa uusien toimialaklusterien syntyyn. Taloustieteen tutkimuksissa on dokumentoitu huipputieteilijöiden myötävaikuttaneen Yhdysvaltojen bioteknologiaklusterien³⁸ ja puolijohde-, tietojenkäsittely- ja nanoteknologiaklusterien syntymiseen³⁹. Suomen startup-yhteisö pyrkii aktiivisesti edistämään uusien teknologiaan liittyvien innovaatioklustereiden syntymistä Suomessa.

Tutkimuskirjallisuuden valossa näyttäisi siltä, että etenkin työperäistä maahanmuuttoa voisi houkutella väliaikaisten verokannustimien avulla. Lisäksi hyvinvointivaltion palvelut voivat houkutella maahanmuuttajia jäämään maahan myös verohuojennuksen jälkeen, jolloin väliaikainen verohuojennus palvelisi Suomen talouskasvua myös pidemmällä aikavälillä.

Osassa tutkimuksissa on havaittu, että yritykset sijoittavat huippututkijoita maantieteellisesti siten, että yritys minimoi omia kustannuksiaan. Tämän vuoksi olisi syytä pohtia myös yrityksille suunnattuja kannustimia sijoittaa Suomeen korkean osaamistason työvoimaa. Korkean osaamistason työvoiman läsnäolo on yhdistetty erityisten innovaatio- ja teknologiaklusterien syntyyn, joka olisi Suomen startup-ekosysteemin kehitykselle erittäin tärkeää.

Työperäisen maahanmuuton yhteydessä on tärkeää muistaa, että tarkastelu tulee hajoittaa erilaisiin työmarkkinoihin esimerkiksi seuraavalla tavalla:

- 1) *Huippuosajat ja innovaattorit*
- 2) *Keskituloiset*
- 3) *Suorittavan tason työntekijät*

Kaikkia tarvitaan, mutta tämän selvityksen osalta työperäinen maahanmuutto keskittyy tarkastelemaan pääasiassa huippuosajia ja -innovaattoreita, jotka ovat käytännössä suurituloisia henkilöitä.

Lisäksi on huomautettava, että useissa tutkimuksissa tarkastellaan erittäin korkeatuloisten yksilöiden alttiutta reagoida verokannustimiin. Useissa tutkimuksissa havaitaan, että nämä yksilöt reagoivat vahvasti tai melko vahvasti kannustimiin tehdessään muuttopäätöksiä. Tuloksia ei voida välttämättä yleistää koko maahanmuuttajapopulaatioon. Jos veroreformeja toteutetaan Suomessa, ne tulisi kohdistaa koskemaan tätä huippuosajien ryhmää, jotka tutkimuskirjallisuuden valossa ovat herkempiä reagoimaan muutoksiin kannustimissa. Näiden yksilöiden vaikutus Suomen talouteen on kuitenkin merkittävä ja jo muutaman kymmenen huippuinnovaattorin muuttaminen Suomeen voi kohentaa merkittävästi suomalaista yrityskantaa ja tuottavuutta. Lisäksi, koska monissa muissa maissa on käytössä erityisverokohteluita, Suomen ei kannata jättäytyä tämän kilpailun ulkopuolelle, vaan tehdä Suomen omasta järjestelmästä vielä kannustavampi alentamalla ulkomaalaisille huippuosajille suunnattua veroastetta.

38 Zucker, Darby & Brewer (1998).

39 Zucker & Darby (2006).

Tekijät	Maat	Kohdejoukko	Veroporkkana / tarkastelu	Tulokset
Akcigit, Baslandze, and Stantcheva (2016)	8 OECD maata	Kärki-innovaattorit.	Usean maan kattavan vertailu veromuutoksista.	Ulkomaiset innovaattorit reagoivat vahvasti kannustimiin, mutta kotimaiset eivät juurikaan. Ulkomaisten innovaattoreiden joustokerroin on 1 ja kotimaisten 0,03.
Akcigit, Baslandze, and Stantcheva (2016)	Yhdysvallat	Kärki-innovaattorit.	Vuonna 1986 alennettiin korkeinta marginaaliveroastetta 50 prosentista 28 prosenttiin. Samalla veropohjaa laajennettiin, mutta nettovaikutus oli veroja keventävä.	Parhaimpien (ja eniten ansaitsevien) innovaattoreiden määrä suhteessa heikompien innovaattoreiden määrään kasvoi merkittävästi.
Akcigit, Baslandze, and Stantcheva (2016)	Tanska	Ulkomaiset tutkijat ja korkeatuloiset maahanmuuttajat.	Vuonna 1992 alennettiin ulkomaalaisten tutkijoiden ja korkeakoulutettujen verotusta. Korkein 60 prosentin marginaalivero alennettiin 30 prosentin kiinteään veroprosenttiin vuosien 1991-1995 ajaksi. Tämän jälkeen verokanta aleni 25 prosenttiin vuoden 1995 jälkeen. Alennettu kanta voimassa kolme vuotta.	Ulkomaisten innovaattoreiden määrä suhteessa kotimaisiin kasvoi merkittävästi Tanskassa. Joustokertoimeksi arvioitiin 0,7.
Moretti & Wilson (2014)	Yhdysvallat	Biotekniikan alan huippututkijat.	T&k tuet ja verohelpotukset biotekniikan alan yrityksille.	Osavaltioissa, joissa tukipolitiikka alensi merkittävästi t&k-toiminnan kustannuksia huippututkijoiden määrä kasvoi jopa 15 prosentilla. Myönteisiä kerrannaisvaikutuksia myös muille toimialoille.
Moretti & Wilson (2017)	Yhdysvallat	Huipputieteilijät paras persentti.	Tuloveroasteen muutokset osavaltiotasolla yli ajan Yhdysvalloissa.	Veroasteen alentaminen kasvatti huipputieteilijöiden määrää. Joustokertoimeksi arvioitiin: - 1,7 ansiotuloverotuksen osalta - 1,8 yhteisöveron osalta - 1,6 investointiverohuojennusten osalta
Kleven, Landais, and Saez (2013)	14 Euroopan maata	Jalkapalloilijat.	Vaihtelua veroasteissa yli ajan.	Ulkomaalainen jousto: 1 Kotimainen jousto: 0.15
Kleven, Landais, Saez and Schultz (2014)	Tanska	Maahanmuuttajat, jotka kuuluvat ylimpään tuloprosenttiin.	Vuonna 1991 käyttöön otettu erityisverokohtelu ulkomaalaisille.	Ulkomaalainen jousto: 1.6 Kotimainen jousto: 0.02
Kalin, Kauppinen, Kotakorpi & Pirttilä (2022)	17 OECD maata	Koko populaatio. Ylin tuloprosentti, ylin 10. Tuloprosentti, eri ammattiryhmät ja eri koulutusalat.	Muutokset veroissa vuosina 2003-2015.	Koko populaation: - kotimainen muuttojousto 0.001 - Ulkomaalainen muuttojousto 0.3858 10 % eniten tienavista: - kotimainen muuttojousto 0.0005 - Ulkomaalainen muuttojousto 0.1726 Loput 90%: - kotimainen muuttojousto 0.0003 - Ulkomaalainen muuttojousto 0.1047
Munoz (2020)	21 Euroopan maata	Ylin 10. tuloprosentti.	Muutokset ylimmissä marginaaliveroasteissa.	Kotimainen jousto: 0.1-0.3 Ulkomaalainen jousto: 0.67-1.5
Agrawal & Foremny (2019)	Espanja	Ylin tuloprosentti, pelkästään muuttajat.	Eroavaisuudet veroissa eri kuntien välillä.	Jousto: 0.85
Martinez 2022	Sveitsi	Ylin tuloprosentti.	Veroreformi vuonna 2006, jonka myötä marginaaliveroaste on laskeva suurimmilla tulotasoilla.	Jousto: 1.5-2
Schmidheiny & Slotvinski (2018)	Sveitsi	Sveitsiin muuttaneet ulkomaalaiset.	Ulkomaalaisten erityisverokohtelun päätyttyä Sveitsiin muuttaneet ulkomaalaiset kohtaavat vaihtelua veroasteissa eri kuntien välillä.	Jousto: 22.3

Taulukko 1: Empiirisiä tutkimustuloksia verojen vaikutuksesta huippuosaajien maantieteelliseen sijoittumiseen.

Katsaus veroinsentiivijärjestelmiin

Tässä osiossa annetaan yleiskatsaus siitä, millaisia veroinsentiivejä maailmalla on käytössä. Listatut veroinsentiivit ovat joko palkansaajiin ja yrityksiin kohdistuvia verohuojennuksia tai t&k-toiminnan vauhdittamiseksi suunnattuja verokevennyksiä. On syytä muistaa, että verotus on kokonaisuus ja yksittäisten elementtien vertaileminen voi antaa valheellisen kuvan. Riskinä on, että vertailuun nousee yhden järjestelmän parhaat puolet, jolloin se näyttää keinotekoisesti paremmalta.

Useissa maissa on käytössä suoria tukia sekä veroinsentiivejä, joilla pyritään kannustamaan yrityksiä investoimaan tutkimus- ja kehitystyöhön (t&k) sekä houkuttelemaan uusia yrityksiä sijoittamaan toimipaikkansa maahan. Erilaisten t&k-tukien suosio on kasvanut, koska kirjallisuudessa on osoitettu t&k toiminnan myönteinen vaikutus innovaatioihin ja talouskasvuun. T&k:ta ei yhteiskunnan näkökulmasta tehtäisi tarpeeksi, jos toimintaa ei tuettaisi.⁴⁰

Useimmiten veroinsentiivit ovat joko nk. patenttिलाatikoita tai verohelpotuksia, jotka perustuvat tutkimusmenojen määrään. Verohelpotuksilla pyritään alentamaan t&k-toiminnan kustannuksia. Patenttिलाatikolla puolestaan tarkoitetaan sitä, että esimer-

kiksi patenteista tai lisensseistä saatavaa tuloa verotetaan alhaisemmalla veroasteella. Patenttिलाatikoita on kritisoitu siitä, että ne kannustavat tulojen siirtoon maiden välillä, koska patentin siirto maasta toiseen on suhteellisen helppoa, eikä siitä aiheudu suuria kustannuksia.⁴¹ Patenttिलाatikkajärjestelmien on havaittu vähentävän patenttien siirtoa 30 prosentilla sellaisista maista, joissa järjestelmä on käytössä. Patenttिलाatikko auttaa myös innovaation kehitystä maassa, jossa patentti on alunperin rekisteröity. Isossa kuvassa patenttिलाatikkajärjestelmien ei kuitenkaan havaita lisäävän innovaatioiden määriä, vaan jopa vähentävän niitä.⁴²

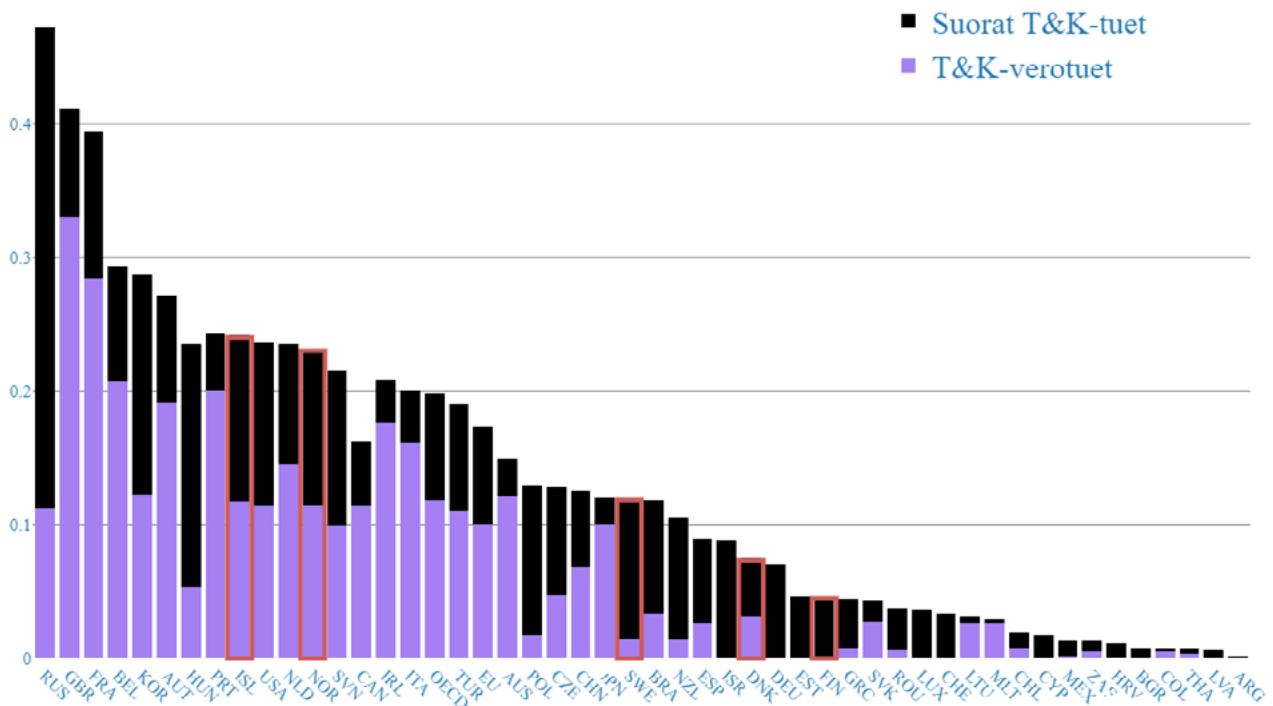
Kuviossa 1 havainnollistetaan, kuinka paljon eri OECD-maissa ja OECD-kumppanimaissa tuetaan t&k-toimintaa suorien tukien tai verotukien suhteessa muodossa vuonna 2019. Pystyakselilla on tukien määrä suhteessa bruttokansantuotteeseen ja vaaka-akselilla on OECD maat. Suomi on tässä vertailussa selkeästi OECD:n keskiarvon alapuolella ja Pohjoismaista viimeisenä listauksessa.

Suomella on kuitenkin tavoitteena nostaa tutkimus- ja kehittämismenojen osuutta bruttokansantuotteesta. Tätä tavoitetta pyritään edistämään lailla, jossa pyritään

40 Arrow, (1962); Westmore, (2013).

41 Griffit et al. (2014).

42 Gaessler et al., (2021).

Kuvio 1: Tutkimus- ja kehitystyön tukeminen OECD-maissa ja OECD:n kumppanimaisissa vuonna 2019. (OECD, 2021). Punaisella korostetut palkit ovat Islanti, Norja, Ruotsi, Tanska ja Suomi.

kasvattamaan t&k-menoja verovähennyksillä. Verovähennys koostuisi yleisestä lisävähennyksestä sekä menojen määrään perustuvasta ylimääräisestä lisävähennyksestä. Laki on lausuntokierroksella ja lakimuutosten olisi tarkoitus tulla voimaan 1.1.2023.⁴³

Taloustieteen tutkimuskirjallisuuden mukaan t&k-tuet ovat tehokas keino kannustaa yrityksiä innovoimaan.⁴⁴ Kiinassa t&k-tuen kasvattaminen veronalennuksen muodossa kasvatti merkittävästi yritysten t&k-menoja.⁴⁵ Kaikki menot eivät kuitenkaan olleet puhtaasti uusia t&k-menoja, vaan neljännes vanhoista menoista oli uudelleen nimetty,

jotta ne täyttäisivät veroedun määritelmän. Suomessa aiheutta on tutkittu Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ja Valtion Taloudellisen Tutkimuskeskuksen (VATT) tekemässä tutkimuksessa, jossa tarkasteltiin yritystukiä ja kokonaistalouden yhteyttä.⁴⁶ Tutkimuksessa käytettiin kattavaa rekisteriaineistoa suomalaisista yrityksistä ja tutkimusten tulosten mukaan t&k-tukien nostaminen on suositeltava politiikkatoimenpide. Tutkimuksessa todetaan t&k-tukien hyvinvointivaikutusten korkeimmillaan silloin, kun tuki on kohdennettu yrityksille, joissa t&k-työvoima tuottaa suurimman lisäyksen yritysten tuottavuuteen.

43 Valtioneuvosto (2022).

44 Rao (2016) & Agrawal et al, (2020).

45 Chen et al., (2021).

46 Einiö et al., (2022).

Seuraavaksi käydään läpi muutamia yrityksille ja palkansaajille suunnattuja veroinsentivejä, joita on otettu käyttöön maailmalla. Lista ei ole täydellinen ja siihen valikoitui Suomen startup-yhteisön näkemyksen mukaan keskeisiä verokannustimia, jotka todennäköisesti houkuttelevat innovatiivisia yrityksiä ja niiden tarvitsemaa työvoimaa. Verojärjestelmät ovat aina kokonaisuuksia, jonka vuoksi yksittäisten veroinsentivien tarkasteleminen aiheuttaa vääristyneen kuvan. Suomen startup-yhteisö pyrkii tuomaan esille muissa maissa käytössä olevia veroinsentivejä ja pohtimaan, olisiko niistä joitain saatava myös Suomeen. Lukijoiden on kuitenkin hyvä tiedostaa, että tässä selvityksessä tarkastellaan vain hyvin pieniä osia suurista kokonaisuuksista.

2.1 Portugali

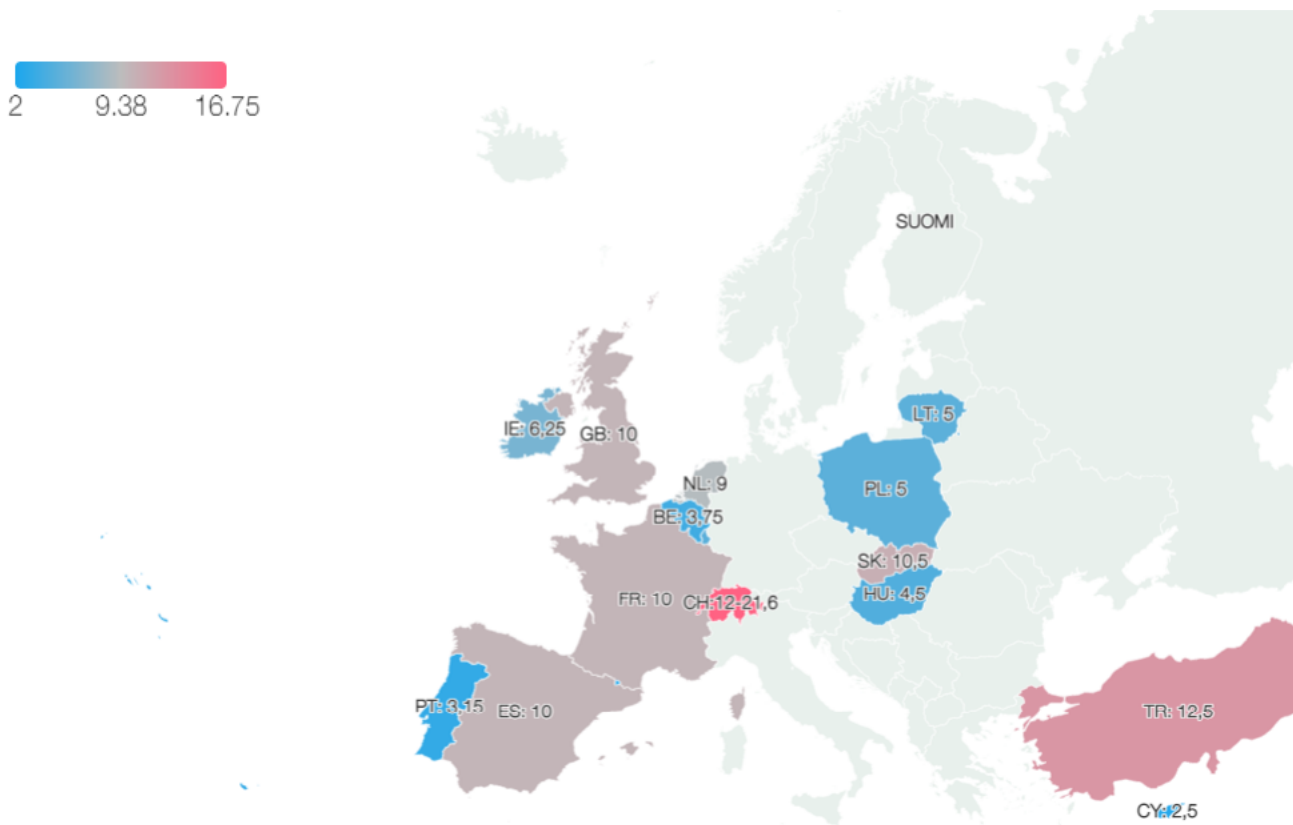
Portugalissa on käytössä merkittäviä verokannustimia, joilla houkutteellaan sijoituksia, työvoimaa ja startup-yrittäjiä maahan. Portugalin yhteisöverokanta on 21 prosenttia, mikä on yhden prosenttiyksikön verran suurempi kuin Suomessa. Portugali kuitenkin tukee pieniä ja keski-suuria (pk) yrityksiä soveltamalla niihin madallettua 17 prosentin verokantaa alle 25 000 euron tuloihin asti ja tietyillä alueilla pk-yritysten yhteisöveroaste madaltuu jopa 12,5 prosenttiin. Yhteisöveron lisäksi kuitenkin yrityksen tulee maksaa erilaisia kunnallis- ja piiriveroja, joiden suuruus vaihtelee alueittain.

2.1.1 Ei-tavanomaisen asukkaan verotus (NHR -järjestelmä)

Portugaliin muuttaville henkilöille on tarjolla niin kutsuttu ei-tavanomaisen asukkaan verotus (Non-Habitual Residence, NHR). NHR-järjestelmä on tarkoitettu tietyissä korkean tuottavuuden ammateissa työskenteleville maahanmuuttajille, jotka eivät ole asuneet Portugalissa viimeiseen viiteen vuoteen. NHR on voimassa 10 vuoden ajan ja tuona aikana saatuja ansioituloja verotetaan kevyellä 20 prosentin kiinteällä verokannalla. Lisäksi joitain kansainvälisiä tuloja ei veroteta lainkaan. NHR-järjestelmä vastaa hieman Suomessa käytössä olevaa avainhenkilöverotusta, mutta arviomme mukaan on huomattavasti kilpailukykyisempi verrattuna Suomen järjestelmään.

2.1.2 T&k-verokannustin (SIFIDE 2)

Portugalissa kannustetaan yrityksiä harjoittamaan t&k-toimintaa veroinsentivillä, jonka puitteissa yrityksen maksaman yhteisöveron määrä pienenee 32,5 prosentilla määrästä, jonka yritys on käyttänyt t&k-menoihin. Jos yrityksen t&k-menot kasvavat edellisen kahden vuoden keskiarvosta, huomioidaan menojen kasvusta 50 prosenttia edellisen lisäksi. Nuorille pk-yrityksille, jotka eivät ole harjoittaneet yritystoimintaa vähintään kahteen vuoteen tarjolla on 15 prosenttiyksikön korotus huomioitaviin t&k-menoihin, jolloin hyvityksen määrä yhteisöverosta kasvaa 47,5 prosenttiin t&k-menojen määrästä.

Kuvio 2: PatenttILAatikkojärjestelmät Euroopassa (Tax Foundation, 2022).

Myös Suomeen ollaan ottamassa käyttöön t&k-verokannustin, mutta Portugalin järjestelmä on todennäköisesti kilpailukykyisempi Suomen järjestelmään verrattuna.

2.1.3 PatenttILAatikkojärjestelmä

PatenttILAatikkojärjestelmä vapauttaa patentoidusta innovaatiosta saatavat tulot osittain veroista. Portugali laajensi patenttILAatikkojärjestelmän⁴⁷ koskemaan myös rekisteröityjen ohjelmistojen tekijänoikeuksia vuonna 2020. PatenttILAatikkojärjestelmän puitteissa 50 prosenttia patentin seurauksena saaduista tuloista on verovapaata. Lisäksi Portugalin hallitus on ehdottanut, että järjestelmää laajennettaisiin siten, että 85 prosenttia tuloista olisi jatkossa verovapaata, jonka seurauksena

yrityksen kohtaama todellinen veroaste voisi olla jopa 3.15 prosentin ja 4.35 prosentin välillä.

PatenttILAatikkojärjestelmiä on käytössä useissa EU-maissa, mutta Portugalin järjestelmä on verotuksellisesti poikkeuksellisen kevyt ja kannustaa näin yrityksiä patentoimaan innovaatioita Portugaliin. Alla olevassa kuviossa 2. on havainnollistettu patenttILAatikkojärjestelmien tarjoamia todellisia verokantoja yrityksille, joiden tulot syntyvät patentin avulla. Suomessa patenttILAatikkojärjestelmää ei ole käytössä, mutta järjestelmää ei myöskään ole käytössä muissa Pohjoismaissa, jotka ovat Suomelle relevantteja vertailumaita. Tutkijat⁴⁸ kritisoivat patenttILAatikkojärjestelmiä, sillä ne eivät vaikuta lisännen innovaatio-

47 Portugalin patenttILAatikkojärjestelmän käyttöönotossa on useita ehtoja yritykselle, jotka tuottavat hallinnollista taakkaa ja asettavat ehtoja järjestelmän käytölle. Todellinen hyöty jää järjestelmässä todennäköisesti pienemmäksi.

48 Gaessler et al. (2021).

toimintaa, vaan vaikuttivat lähinnä siihen, että patentteja siirreltiin maiden välillä perustuen verokannustimiin.

Portugalissa toimivalla yrityksellä on siis vahvat kannustimet harjoittaa t&k-toimintaa, sillä innovaation kehitysvaiheessa menoista saadaan ylimääräisiä vähennyksiä ja tuloja tuottavasta innovaatiosta maksetaan huojennettua verokantaa. Verojärjestelmä tarjoaa t&k-lisävähennyksiä sekä niin kutsutun patenttिलाatikkojärjestelmän. T&k-lisävähennysjärjestelmässä yritys saa tehdä tavallista suurempia vähennyksiä verotettavasta tulostaan, jonka seurauksena verotaakka pienenee.

2.2 Kanada

Yhteisöverokanta riippuu ansaitusta tulotyyppistä, yrityksen koosta ja siitä, missä provinssissa tai alueella tulo on ansaittu. Lähtökohtaisesti yhteisöverokanta on 38 prosenttia, josta kuitenkin tehdään 10 prosenttiyksikön alennus, jos tulo on ansaittu Kanadan provinssissa. Yleinen yhteisöverokanta on siis käytännössä 28 prosenttia. Lisäksi Kanadan provinseissa ansaittua yritystuloa, joka ei hyödy muista veroeduista, alennetaan edelleen 13 prosenttiyksiköllä. Tämän seurauksena yleinen verokanta alenee 15 prosenttiin. Kanadan provinssit ja territoriot kuitenkin asettavat yrityksille alueellisia veroja, jotka vaihtelevat 11 ja 16 prosentin välillä. Tällöin todellinen yhteisöverokanta vaihtelee 26 ja 31 prosentin välillä. Pienyrityksiin Kanadassa sovelletaan kevyempää verokantaa.⁴⁹

Kanadassa näyttäisi olevan kireämpi yhteisöverotus Suomeen verrattuna. Verolainsäädäntö on kuitenkin monimutkainen kokonaisuus ja vaikka ensisilmäykseltä Kanadan yhteisöverokanta näyttää korkealta, saattaa kanadalainen verojärjestelmä sisältää merkittäviä verovähennyskäytänteitä, joiden avulla efektiivinen veroaste jää matalammaksi.

Mikä on verohyvitys?

Verohyvitys on järjestelmä, joka vähentää suoraan verovelvollisen maksamaa veron määrää.

Verohyvitys eroaa verovähennyksestä siten, että verovähennyksessä verovelvollisen saama hyöty vähentää verotettavan tulon määrää, eikä suoraan maksettavan veron määrää. ([Tax Foundation, 2022](#))

Esimerkiksi, jos yritykselle on kertynyt 100 000 euron edestä verohyvitystä tutkimus- ja kehityskustannuksista ja verotettavasta tuloksesta on muodostunut yhden miljoonan euron edestä maksettavaa veroa, joutuu yritys lopulta maksaa vain 900 000 euroa veroa, kun verohyvitys on hyödynnetty.

49 [Orbitax, 2022](#).

2.2.1 T&k-verohyvitysjärjestelmä (SR&ED-järjestelmä)

Yritysten t&k-toimintaa tuetaan Kanadasa SR&ED-verohyvitysjärjestelmällä, joka on 15-35 prosenttia t&k-kustannuksista riippuen siitä, millainen yritys on kyseessä ja kuinka suuret sen t&k-menot ovat vuodessa. Verohyvityksen saa käyttöön vain jos yli 90 prosenttia t&k-kustannuksista toteutuu Kanadassa. Jos kyseessä on Kanadan hallinnoima yksityinen osakeyhtiö (Canadian-controlled private corporation, CCPC) on verohyvityksen suuruus 35 prosenttia maksimissaan kolmen miljoonan Kanadan dollarin t&k-menoista ja 20 prosenttia tämän ylittävältä osalta. Muille osakeyhtiöille verohyvityksen voi saada 15 prosentista hyväksytyistä t&k-menoista. Järjestelmässä on myös eroja provinssien välillä. Startup-yritysten näkökulmasta houkuttelevaa Kanadan järjestelmässä on se, että tappiota tekevät yritykset voivat saada verohyvityksen myös käteispalautuksena. Käteispalautus on todennäköisesti tappiota tekeville startup-yrityksille paras tapa saada käyttöön t&k-verokannustimen tuoma hyöty koska tämä saadaan varmemmin ja nopeammin yrityksen käyttöön. Esimerkiksi monet terveysteknologia-alan alkuvaiheen yritykset tekevät jopa kymmeniä vuosia tutkimus- ja kehitystoimintaa ennen kuin tuote saadaan markkinoille.

Myös Suomi on ottamassa käyttöön t&k-verokannustinjärjestelmän⁵⁰, jonka puitteissa yritys voi tehdä tavallista suuremman vähennyksen verotettavasta

tuloksesta t&k-hankkeen palkkakuluista. Suomen järjestelmässä ei ole mahdollista saada käteispalautusta, joten tappiota tekevä yritys ei välttämättä hyödy t&k-verovähennyksestä Suomessa. Tappiolliset alkuvaiheen startup-yritykset eivät siis välttämättä pääse hyödyntämään Suomen verokannustimen tarjoamia hyötyjä. Tämä heikentää Suomen verokannustinjärjestelmän hyödyllisyyttä verrattuna Kanadan malliin.

2.2.2 Toimialakohtaiset veroinsentiivit

Kanadan Ontarion osavaltiossa otettiin vuonna 1998 käyttöön "Interaktiivisten Digitaalisten Medioiden" -verohyvitysjärjestelmä (OIDMTC). Veroinsentiivi on suunnattu pelien tai interaktiivisten digitaalisten tuotteiden valmistukseen, joiden tarkoitus on viihdyttää kaikenikäisiä käyttäjiä tai opettaa alle 12-vuotiaita lapsia. Yritys voi saada jopa 40 prosenttia interaktiivisen digitaalisen median kehitys-, markkinointi- ja jakelukustannuksista verohyvityksenä. Jos yritys luo tuotteita palvelusopimuksella muille yrityksille, on verohyvityksen suuruus 35 prosenttia kustannuksista pelkästään tuotekehityksen osalta. OIDMTC-järjestelmässä tuki on suunnattu osittain varsinaisen kehitystyön lisäksi myös markkinointi- ja jakelukustannuksiin, mikä tekee mekanismista kiinnostavan kokonaisuuden myös markkinoille tähtäävälle startup-yritykselle. Lisäksi on mahdollista saada jopa 40 000 kanadan dollaria verohyvitystä tuotannon markkinoinnista ja jakelusta koituvia kustannuksia verohyvityksenä.

50 <https://valtioneuvosto.fi/-/10623/uusi-verotuki-kannustaa-tutkimus-ja-kehittamistoimintaan-tasavallan-presidentti-vahvisti-lain-kansanedustajien-aloitteen-pohjalta>

Myös Quebecin osavaltiossa on käytössä sektorikohtaisia veroinsentiivejä, joilla madalletaan yritysten kohtaamia kustannuksia ja pyritään luomaan Quebecistä houkuttelevampi paikka yrityksille. Esimerkiksi pelistudioiden multimedia-nimikkeiden työvoimakustannuksista on mahdollista saada 37,5 prosentin verohyvitys, jonka voi myös saada käteispalautuksena. Verohyvityksen saa täysimääräisesti, jos multimediamimike (yleensä videopeli) on saatavilla ranskan kielellä. Muussa tapauksessa verohyvitys on 30 prosenttia. Järjestelmän on arvioitu maksavan yli 250 miljoonaa dollaria vuodessa, mutta sen ja muiden vastaavien politiikka-toimenpiteiden seurauksena Montrealista on kehittynyt merkittävä maailmalla tunnettu pelialan ekosysteemi, joka vetää puoleensa yrityksiä ja osaavaa työvoimaa.

Vastaavia sektorikohtaisia veroinsentiivejä on tarjolla myös elokuvatuotannon ja visuaalisten tehosteiden ja animointiin sekä it-palveluiden tuotannon palkkakustannuksiin. Suomessa ei juurikaan ole sektorikohtaisia verohuojennuksia, mutta yritystukijärjestelmästä löytyy mekanismeja, joilla tuetaan esimerkiksi paljon sähköä käyttävää teollisuutta.

2.2.3 Ulkomaisten tutkijoiden ja erityisasiantuntijoiden verovapautus (Quebec Tax Holiday)

Kanadan Quebecissä sovelletaan veroinsentiiviä tieteelliseen tutkimukseen ja kokeellisen kehittämisen parissa toimiville maahanmuuttajille, jotka ovat oman alansa

Toimialakohtaisilla veroinsentiiveillä pyritään muodostamaan kilpailukykyisiä osaajaklustereita.

huippuosajia. Veroinsentiivissä palkansaaja vapautetaan Quebeciin maksettavista ansiotuloveroista siten, että ensimmäisinä kahtena vuotena tuloista ovat verovapaita 100 prosenttia, kolmantena vuotena 75 prosenttia, neljäntenä 50 prosenttia ja viidentenä 25 prosenttia. Veroinsentiivi on siis hyvin voimakas ensimmäisinä kahtena vuotena, mutta vähenee seuraavina vuosina.

Esimerkiksi Suomessa ja Tanskassa on käytössä määräaikainen veroinsentiivi maahanmuuttaville avainhenkilöille, joiden tulot ylittävät ennalta määritellyn rajan. Quebecin mallissa ei ole tulo rajoja, mutta työtehtävien rajaus on tehty hieman tarkemmin. Kanadassa käytössä olevat veroinsentiivit, joita voidaan osittain verrata Suomen yritystukiin, ovat suunnattu vahvasti tukemaan t&k-toimintaa ja uusien tuotteiden luomiseen. Kanadan järjestelmä on siinä mielessä kiinnostava, että tuet on suunnattu talouden rakenteita uusintaviin toimintoihin.

2.3 Israel

Israelilla on käytössä useita yrityksille sekä maahanmuuttajille suunnattuja verokannustimia, joiden tarkoituksena on houkuttaa maahan osaavaa työvoimaa. Yritysten verokannustinjärjestelmien avulla 23 prosentin yhteisövero alenee parhaimmillaan 6 prosenttiin. Maahanmuuttajille ja 10 vuotta ulkomailla asuneille paluumuuttajille on tarjolla verokannustin, joka alentaa merkittävästi ansiotuloista maksettavaa veroa. Israelissa käytössä olevia yritysverokannustimia ei ole tarkoitettu yksinomaan t&k-toiminnalle, mutta niillä voidaan katsoa olevan selkeä myötävaikutus yritysten t&k-toiminnan sijoittamiselle Israeliin.

2.3.1 Yrityksille suunnatut veroinsentiivit

Israelissa on käytössä niin kutsuttuja “etuoikeutettujen yritysten”⁵¹ veroinsentiivijärjestelmiä, joista säädetään laissa pääomasijoitusten vauhdittamiseksi⁵². Veroinsentiivijärjestelmiä on tarjolla neljää erilaista riippuen siitä, minkä kokoinen yritys on kyseessä ja minkälaista toimintaa se harjoittaa. Järjestelmien ja niitä säätelevän lain tarkoituksena on lisätä pääomasijoituksia tärkeille toimialoille, edistää talouskasvua ja vahvistaa Israelin alueellista kehittymistä. Järjestelmien tarkoituksena on myös priorisoida kehittyneitä ja innovatiivisia toimialoja ja parantaa elinkeinoelämän kilpailukykyä kansainvälisillä markkinoilla sekä luoda infrastruktuuria uusille kestäville työpaikoille.

Israel tarjoaa merkittäviä verokannustimia suuryrityksille, jotka investoivat Israeliin ja joiden toiminnan katsotaan hyödyttävän maan taloutta.

Teollista valmistustoimintaa harjoittava yritys voidaan luokitella “etuoikeutetuiksi yritykseksi”, jolloin sitä verotetaan huomennetulla 7,5 tai 16 prosentin yhteisöverokannalla “etuoikeutettujen tulojen” osalta riippuen toiminnan maantieteellisestä sijainnista Israelissa. Tietyistä tuloista jaettujen osinkojen verotusta on myös alennettu 25 prosentista 15 tai 20 prosenttiin. Valmistavat suuryritykset, jotka täyttävät tietyt ehdot, voidaan luokitella “erityisen etuoikeutetuiksi yrityksiksi”⁵³, jolloin niihin sovelletaan vieläkin kevyempää 5 tai 8 prosentin yhteisöverokantaa riippuen toimipaikan sijainnista Israelissa. Etuoikeutetut ja erityisen etuoikeutetut yritykset voivat tehdä nopeutettuja poistoja investoinneistaan rakennuksiin ja omaisuuteen, joilla etuoikeutetuksi luokiteltua tuloa hankitaan.

51 Preferred Enterprise (PE).

52 [Law for the Encouragement of Capital Investments](#).

53 Special Preferred Enterprise (SPE).

54 Preferred Technological Enterprise (PTE).

55 <https://taxsummaries.pwc.com/israel/corporate/tax-credits-and-incentives>

56 https://investinIsrael.gov.il/BusinessInIsrael/Pages/Investment_incentives.aspx.

Tietyt ehdot täyttävillä teknologiayrityksillä on mahdollisuus hakea “etuoikeutetun teknologiayrityksen”⁵⁴ statusta, jonka saatuaan yhteisöverokanta alenee 7,5 tai 12 prosenttiin riippuen toiminnan maantieteellisestä sijoittumisesta Israelissa⁵⁵. Joissain tapauksissa myös yrityksen ulkomaille maksettuihin osinkoihin sovelletaan huojennettua 4 prosentin verokantaa.

Verohelpotusten lisäksi “etuoikeutettujen yritysten” kiinteisiin investointikustannuksiin voidaan tarjota 20-30 prosentin suora tuki investointien kustannuksista tietyillä Israelin alueilla.

Ehdoista, joilla yritys pääsee hyötymään järjestelmistä, on säädetty tarkemmin lailla ja osa vaatimuksista on helposti mitattavissa ja viranomaisen tarkastettavissa. Esimerkiksi etuoikeutetun teollisen yrityksen ehtoina on, että 25 prosenttia liikevaihdosta vientiä. Erityisen etuoikeutetun yrityksen -statuksen ehtoina⁵⁶ on lisäksi vähintään noin 270 miljoonaa euron liikevaihto⁵⁷, jonka lisäksi vähintään yksi seuraavista ehdoista tulee täytyä:

- Suunnitelma kolmen vuoden ajalle merkittävistä yli noin 108 tai 216 miljoonan euron⁵⁸ investoinneista riippuen, missä Israelin alueella yritys harjoittaa toimintaansa.
- 27-40 miljoonan euron t&k-investoinnit riippuen investointien alueesta Israelissa
- 250 - 500 työllistä riippuen alueesta, jossa yritys harjoittaa liiketoimintaansa.

Erityisen etuoikeutetun yrityksen statuksen ehdoista huomataan selkeästi kyseessä

olevan suuremmille yrityksille suunnattu verokannustin.

Teknologiayrityksiä puolestaan tuetaan “etuoikeutetun teknologiayrityksen” (ETY)⁵⁹ tai “erityisen etuoikeutetun teknologiayrityksen” (EETY)⁶⁰ verokannustinjärjestelmillä, joissa ehdot eroavat hieman tuotannollisille yrityksille tarjotuista verokannustimista. Ensinnäkin, jos yritys kuuluu emokonserniin, ei konsernin liikevaihto saa ylittää noin 2,7 miljardia euron rajaa vuodessa.⁶¹ Yrityksen t&k-intensiteetin⁶² tulee myös olla vähintään 7 prosenttia kolmena edellisenä vuotena tai vaihtoehtoisesti t&k-investointien summa vuodessa on vähintään 20 miljoonaa euroa. Lisäksi yrityksen tulee täyttää yksi seuraavista ehdoista:

- Pääomasijoitusrahasto on investoinut yritykseen vähintään 2,1 miljoonan euron verran, eikä yritys ole vaihtanut toimialaa sijoituksen jälkeen.
- Vähintään 20 prosenttia yrityksen henkilöstöstä tulee työskennellä t&k-tehtävissä tai vaihtoehtoisesti yrityksellä tulee olla vähintään 200 työntekijää t&k-tehtävissä.
- Kolmena edellisenä vuotena yrityksen liikevaihto on kasvanut keskimäärin 25 prosenttia vuodessa ja yrityksen liikevaihto on ollut jokaisena vuonna vähintään noin 2,7 miljoonaa euroa.
- Kolmena edellisenä vuotena yritys on kasvattanut työntekijämääränsä vähintään 25 prosentilla vuodessa ja jokaisena vuonna yrityksen henkilöstömäärä on ollut vähintään 50.

57 Ehtona oli 1 miljardin Israelin Shekelin liikevaihto. Laskelma tehty 4.helmikuuta 2023 vallitsevalla kurssilla.

58 Ehtona oli 400 ja 800 miljoonan Israelin Shekeliä. Laskelmat tehty 4.helmikuuta 2023 vallitsevalla vaihtokurssilla.

59 Preferred Technological Enterprise.

60 Special Preferred Technological Enterprise.

61 <https://www.tel-aviv.gov.il/en/WorkAndStudy/Pages/Incentives-and-Benefits.aspx>

62 T&k-menot suhteessa liikevaihtoon.

EETY-järjestelmän ehdot ovat muuten samat kuin ETY-järjestelmässä, mutta yrityksen tai sen emokonsernin liikevaihdon tulee olla vähintään noin 2,7 miljardia euroa vuodessa.

ETY-järjestelmän ehdoista huomaa, että se mahdollistaa nuoren startup- ja kasvuyritysten pääsevän mukaan verokannustimen piiriin, joka on osaltansa tukenut teknologiayritysten sijoittumista Israeliin. Israelilla on yksi maailman korkeatasoisimmista startup-keskittymistä ja patenttihakemerkinnät asukasta kohden ovat kovalla tasolla. Etuoikeutetun yrityksen tai etuoikeutetun teknologisen yrityksen statuksen saamiseksi yrityksen toiminnalla tulee olla selvä yhteys Israelin talouskasvuun ja yrityksen potentiaalia arvioidaan siihen tarkoitettujen viraston toimesta. Virallisesti yrityksen tai sen hallinnoiman projektin tulee edistää Israelin tuotantokapasiteetin kasvua, työllistää maahanmuuttajia, luoda työllistymismahdollisuuksia israelilaisille tai parantaa Israelin maksutasetta.

2.3.2 Israelin verokannustin työperäiselle maahanmuutolle

Israel tarjoaa veroinsentivejä myös maahanmuuttajille sekä paluumuuttajille, jotka ovat asuneet vähintään 10 vuotta muualla. Maahanmuuttajat ja paluumuuttajat eivät maksa veroja Israelin ulkopuolelta saaduista tuloista 10 vuoteen, eikä heidän tarvitse ilmoittaa ulkomailta saatuja tuloja viranomaisille tuona aikana, eikä maahanmuuttajan tai paluumuuttajan omistamaa yritystä tarvitse rekisteröidä israelilaiseksi yritykseksi tuona aikana.

Maahanmuuttajat ja paluumuuttajat ovat myös oikeutettuja huojennettuun verokantaan 3,5-4,5 vuoden ajaksi niistä tuloista, jotka maksetaan Israeliin tehdystä työstä. Israelin verokannustinjärjestelmässä tarjotaan niin sanottuja verovähennyspisteitä, jotka vähentävät verotettavan tulon määrää. Yksi verovähennyspiste vähentää maksetun veron määrää noin 62,5 eurolla. Maahanmuuttajalle ja paluumuuttajalle tarjotaan ylimääräisiä verovähennyspisteitä seuraavasti:

- Ensimmäisen 12 kk aikana maahanmuutosta yksi lisäpiste.
- Seuraavat 18 kk yhteensä kolme lisäpistettä (kaksi pisteen lisäys edelliseen verrattuna).
- Seuraavat 12 kk yhteensä kaksi lisäpistettä (yksi pisteen vähennys edelliseen verrattuna).
- Seuraavat 12 kk yhteensä yksi lisäpiste (yksi pisteen vähennys edelliseen verrattuna).

Israelin hallitus tarjoaa myös veroinsentivein ulkomaisille asiantuntijoille, joille tarjotaan työtehtäviä israelilaisen työnantajan toimesta yli noin 3800 euron kuukausipalkalla. Ulkomaisen asiantuntijan tulee tehdä töitä Israelissa, eikä tämä saa työskennellä oman ennaltamääritellyn erityisosaamisalueen ulkopuolisissa tehtävissä. Veroinsentivijärjestelmässä työntekijä saa vähentää 12 kuukauden ajan esimerkiksi asumiskutannukset täysimääräisesti ja osan elinkustannuksistaan verotettavasta tulosta, jolloin maksettavan veron määrä pienenee.⁶³

63 <https://taxsummaries.pwc.com/israel/individual/other-tax-credits-and-incentives>

64 Jos henkilö kuitenkin jää Ruotsiin pidemmäksi aikaa, ei häntä rankaista esimerkiksi perimällä verohyötyjä takaisin.

Lisäksi Israelissa on käytössä veroinsenttiivi sellaisille erityisasiantuntijoille, joita vastaavaa osaamista ei löydy Israelin työmarkkinoilta ennestään. Erityisasiantuntijan palkkatuloja verotetaan korkeintaan 25 prosentin tuloveroasteella korkeintaan viiden vuoden ajan, jos erityisasiantuntijan ansiotulot ovat yli kaksinkertaiset Israelin keskivertopalkkaan verrattuna.

2.4 Ruotsi

Ruotsi on monella mittarilla vertailukelpoinen maa Suomeen nähden. Esimerkiksi molemmissa maissa kansainvälisesti vertailtuna korkea kokonaisveroaste ja kattavat julkiset palvelut ja yhteiskunnan turvaverkot. Ruotsin talous on kuitenkin suoriutunut paremmin finanssikriisin jälkeen Suomeen verrattuna.

2.4.1 Verokannustin Ruotsin ulkomaalaisille isotuloisille henkilöille ja erityisasiantuntijoille

Ruotsissa on käytössä ulkomaalaisten erityisasiantuntijoiden ja avainhenkilöiden verokannustin, jonka muodollisina ehtoina ovat seuraavat:

- Henkilö ei saa olla Ruotsin kansalainen.
- Työn alkamisvuotta edeltävän viiden vuoden aikana henkilö ei ole asunut Ruotsissa.
- Henkilö aikoo oleskella Ruotsissa enintään viisi vuotta.⁶⁴
- Henkilö työskentelee ruotsalaisen työnantajan tai ulkomaisen työnantajan lukuun, jolla on Ruotsissa kiinteä toimipaikka.

Edellä lueteltujen lisäksi kuukausitulojen täytyy olla suuremmat, kuin 9450 euroa⁶⁵. Jos henkilön tulot eivät yllä vaaditulle tasolle, on henkilön mahdollista hakeutua järjestelmän piiriin työtehtävien perusteella. Hyväksytyt työtehtävät ovat erityisasiantuntijan, tutkijan tai yrityksen johtohenkilötehtäviä. Hyväksytyistä työtehtävistä ja osaamistasoista ei ole määrätty tiukasti lainsäädännöllä, mutta käytännössä hyväksytyt tehtävät keskittyvät korkean osaamistason tehtäviin ja yritysten t&k-toimintaan. Lopullisen päätöksen tehtävän soveltuvuudesta tekee Ruotsin Tutkimustyöntekijöiden Verotuslautakunta⁶⁶.

Ruotsin veroinsenttiivijärjestelmässä 25 prosenttia ansiotuloista katsotaan verovapaaksi, mikä tarkoittaa, että esimerkiksi 5000 euron kuukausituloista 1250 euroa voi ansaita verovapaasti. Varsinaisen rahapalkan lisäksi verokannustin koskettaa myös työntekijälle tarjottuja osake- ja optiokannustimia, jotka ovat etenkin startup-yrityksissä keskeisiä tapoja kilpailla osaavasta työvoimasta.

Ruotsin mallissa oleellista on huomionarvoista myös se, että veroinsenttiivi ulottuu myös työnantajan maksamiin sivukuluihin siten, että sivukulut maksetaan vain siitä 75 prosentin osuudesta palkkaa, joka katsotaan veronalaiseksi tuloksi.⁶⁷ Käytännössä siis työnantajamaksut suoritetaan esimerkiksi 5000 euron tuloista vain 3750 euron palkanosasta. Ruotsin veroinsenttiivijärjestelmässä myös tietyt luontoisedut katsotaan verovapaaksi. Tällaisia ovat esimerkiksi Ruotsiin muuttamisen kustannukset ja lasten koulumaksut ala- ja ylä-asteen osalta.⁶⁸

65 Business Sweden (2022) esitteen mukaan yli 105 000 kruunua, joka on euroiksi muutettuna noin 9450 9.2.2022 vaihtokurssilla.

66 <https://forskarskattenamnden.se/andrasprak/taxationofresearchworkersboard.4.14dfc9b0163796ee3e7743d9.html>

67 <https://forskarskattenamnden.se/andrasprak/taxationofresearchworkersboard/abouttaxrelief.4.14dfc9b0163796ee3e7743e4.html>

68 <https://forskarskattenamnden.se/andrasprak/taxationofresearchworkersboard/abouttaxrelief.4.14dfc9b0163796ee3e7743e4.html>

Miten veroinsentivejä korkeatuloisille maahanmuuttajille voidaan perustella?

Ruotsissa erityisasiantuntijoiden veroinsentivejä perustellaan sillä, että Ruotsiin alle viideksi vuodeksi muuttavat ulkomaalaiset erityisasiantuntijat ja muut kovapalkkaiset työntekijät eivät voi täysimääräisesti hyötyä Ruotsin sosiaaliturva ja eläkejärjestelmistä. (Business Sweden, 2022⁶⁹)

2.5 Irlannin t&k-verohyvitys ja patenttILAATIKKOJÄRJESTELMÄ

Irlannissa on käytössä kansainvälisesti vertailtuna matala 12,5 prosentin yhteisöverokanta. Lisäksi t&k-toimintaa harjoittavat yritykset saavat 25 prosentin verohyvityksen soveltuvista t&k-menoista tavallisen 12,5 prosentin hyvityksen lisäksi, jolloin kokonaisvähennys kasvaa 37,5 prosenttiin. Käytännössä yritykset voivat siis hakea 37,5 euron verohyvityksen jokaista 100 euroa kohden, mikä on investoitu t&k-toimintaan.⁷⁰

Startup-toiminnan kannalta Irlannin verokannustinjärjestelmästä mielekkään tekee se, että yritysten on mahdollista saada 25 prosentin t&k-verohyvitys käteispalautuksena, jos yritykselle ei muodostu tarpeeksi verotettavaa tuloa. Lisäksi Irlannin järjestelmässä saatua verohyötyä on mahdollista

siirtää ajassa eteenpäin ilman aikarajaa ja tehdä jopa takautuva vähennys edellisen vuoden verotuksesta. Verovähennysjärjestelmän lisäksi yritykset voivat tehdä Irlannissa nopeutettuja poistoja t&k-toiminnassa käytetyistä omaisuuseristä.⁷¹

Yritykset voivat myös tietysti ehdoin käyttää saamansa verohyvityksen t&k-toimintaa harjoittavien työntekijöidensä palkitsemiseen alentamalla heidän ansiotulojen efektiivistä verokantaa jopa 23 prosenttiin. Tyypillisesti näiden avainhenkilöiden efektiivinen veroaste olisi ilman verohyvitystä noin 40 prosenttia.⁷²

Irlannin t&k-verokannustinjärjestelmä on huomattavasti joustavampi verrattuna Suomen järjestelmään, sillä Suomessa vähennyskelpoisia menoja voidaan siirtää ajassa eteenpäin korkeintaan kymmenen vuotta, eikä käteispalautuksia ole mahdollista saada tappiota tekevän yrityksen tapauksessa. Lisäksi Irlannin t&k-verokannustinjärjestelmässä on mielenkiintoista se, että yritykset voivat käyttää osan saamastaan verohyvityksestä t&k-työtä tekevien avainhenkilöiden veroasteen alentamiseen. Edellä mainittu järjestelmän ominaisuus käytännössä kannustaa yrityksiä siirtämään päteviä henkilöitä t&k-tehtäviin. Järjestelmää olisi syytä harjoittaa myös Suomeen, sillä tavoitellessamme 4 prosentin t&k-intensiteettiä Suomeen, tulee yritysten todennäköisesti siirtää osa olemassa olevasta työvoimasta tehtäviin, joissa harjoitetaan t&k-toimintaa.

Irlannissa on käytössä myös patenttILAATIKKOJÄRJESTELMÄ, joka mahdollistaa

69 <https://www.business-sweden.com/globalassets/services/learning-center/establishment-guides/tax-relief-for-key-foreign-employees.pdf>

70 Grant Thorton (2021).

71 OECD (2021). R&D Tax Incentives: Ireland, 2021 (www.oecd.org/sti/rd-tax-stats-ireland.pdf).

72 PWC (2022).

immateriaalioikeuksista saatujen tulojen verottamisen alhaisemmalla 6,25 prosentin yhteisöverokannalla.

2.6 Norja

Norjassa pyritään kasvattamaan t&k-menoja SkatteFUNN-järjestelmän avulla. Kaikki yritykset, jotka maksavat veroja Norjaan, kuuluvat järjestelmän piiriin. Yritykset, joilla on t&k-menoja edellyttäviä hankkeita, voivat vähentää 19 prosenttia toteutuneista kustannuksista noin 2,3 euroon⁷³ asti. Tuen voi saada enintään kolmeksi vuodeksi kerrallaan.

2.7 Hollanti

Hollanti tarjoaa yhteisöverosta tehtävää vähennystä, mikäli investointi tähtää 'energiatehokkuuteen tai ympäristön parantamiseen. Molempiin kategorioihin on olemassa viranomaisen tekemä lista, jotka määrittävät mitkä investoinnit kategorioihin lasketaan. Verovähennysoikeus on 27-45 prosenttia investoidusta summasta. Hollanti pyrkii myös tukemaan t&k-työtä yleisesti, alentamalla yritysten palkkakustannuksia pienentämällä palkka-veroa. Maksettavaa palkkaveroa voi alentaa maksimissaan summalla, joka vastaa 32 prosentin t&k-kustannuksista (startup-yrityksille 40 prosenttia) enintään 350000 eurosta ja 16 prosenttia sen ylittävästä summasta. Hollanti tukee myös pienten investointien tekemistä tarjoamalla niistä verovähennystä.

Hollanti tarjoaa verovähennyksiä investoinnista, jotka ovat:

- Pieniä
- Kohdistuvat energiatehokkuuden parantamiseen
- Ympäristön parantamiseen
- T&k-investoinneista (alennettu summa palkkaverosta)

2.8 Saksa

Saksassa yritys voi hakea valtiolta suoraa tukea t&k-työhön. Yrityksiä tuetaan verovapaalla tuella, joka on arvoltaan 25 prosenttia t&k-työhön käytetystä rahasta, kuitenkin maksimissaan miljoona euroa (500000 euroa 30.06.2026 jälkeen). Käytännössä tuen määrä (25 prosenttia) lasketaan t&k-työntekijöiden maksetuista palkoista.

Saksassa on myös mahdollista saada paikalliselta hallinnolta joko suoraa tukea tai muita taloudellisia helpotuksia, kuten alennettu tonttivuokra tehtaalle.

2.9 Suomen avainhenkilön verotus

Ulkomaalaisten erityisosajien houkuttelevuus Suomeen on koettu tärkeäksi ja sen edesauttamiseksi on kehitetty verokannustinjärjestelmä, jota kutsutaan avainhenkilön verotukseksi. Avainhenkilön verotus koskee ulkomaista työntekijää, joka tulee Suomeen työskentelemään yli kuudeksi kuukaudeksi ja on Suomessa yleisesti verovelvollinen. Avainhenkilöverotuksen tarkoituksena on lisätä Suomeen tulevien huippuosajien määrää ja näin kasvattaa osaamistasoa yrityksissä ja parantaa niiden kilpailukykyä.

73 25 miljoonaa Norjan Kruunua muutettuna euroiksi 19.2.2023 vaihtokurssilla on noin 2,27 miljoonaa euroa.

Yleisesti verovelvollinen maksaa veroja progressiivisesti ja on velvoitettu ilmoittamaan kaikki maailmanlaajuisesti saamansa tulot veroilmoituksella. Rajoitusti verovelvollinen maksaa lähdeveron Suomeen 35 prosentin verokannalla ainoastaan Suomessa saaduista tuloista.

Avainhenkilölaki (1551/1995) säädettiin jo vuonna 1995, mutta se vakinaistettiin vuonna 2020. Ennen vuotta 2020 avainhenkilölaki oli määräaikainen, mutta sitä jatkettiin toistuvasti. Avainhenkilölaki mahdollistaa ulkomaisen avainhenkilön, joka tulee Suomeen yli kuudeksi kuukaudeksi, maksavan palkkatuloistaan 32 prosentin suuruista lähdeveroa progressiivisen verotuksen sijaan. Avainhenkilöillä tarkoitetaan erityisosaajia, joiden palkkatulot ovat vähintään 5 800 euroa kuukaudessa ja joka työskentelee erityisosaamista vaativissa tehtävissä. Avainhenkilöverotuksen piiriin pääsee Suomessa neljän vuoden ajaksi.

Avainhenkilön määritelmä pähkinänkuoressa:

- Suomessa yleisesti verovelvollinen.
- Palkkatulot > 5800 €/kk.
- Erityisasiantuntemusta vaativat tehtävät.
- Ei ole Suomen kansalainen, eikä ole ollut Suomessa verovelvollinen työskentelyä edeltävän kahden vuoden aikana.

Avainhenkilölain piiriin kuuluvat myös ulkomailta tulevat ylemmissä oppilaitoksessa toimivat opettajat ja tutkijat, jotka harjoittavat tieteellistä tutkimustyötä

yleiseksi eduksi. Opettajien ja tutkijoiden kohdalla ei sovelleta 5 800 euron vähimmäispalkkatuloa koskevaa sääntöä.

2.9.1 Ketkä hyötyvät avainhenkilöverotuksesta?

Avainhenkilöt maksavat siis 32 prosentin suuruista lähdeveroa palkkatuloistaan. Tasaveron vuoksi erityiskohtelusta hyötyvät suhteessa eniten suurituloiset ulkomaalaiset työntekijät. Toisin sanoen, avainhenkilön verotuksen hyöty on sitä suurempi, mitä enemmän palkkatulot ovat. uomionarvoista on, että suomalaisen työntekijän tulee tienata karkeasti n. 6800 euroa kuukaudessa, jotta hänen ansiotuloveroprosenttinsa olisi noin 32 prosenttia.⁷⁴ Näin ollen ulkomaisen työntekijän tulee tienata vähintään 6800 euroa kuukaudessa saadakseen minkäänlaista etua suomalaisen työntekijään verrattuna.⁷⁵ Mikäli taas ulkomaalaisen työntekijän palkkatulot ovat 100000 euroa, on hänen verohyötynsä suomalaiseen työntekijään verrattuna noin 2350 euroa vuodessa⁷⁶ ja palkkatulojen ollessa 200000 euroa vuodessa on verohyöty jo noin 20000 euroa vuodessa.⁷⁷

2.9.2 Vertailu verokkimaihin

Kuten tässä selvityksessä on todettu, myös muualla kuin Suomessa on kehitelty erilaisia verohelpotuksia ulkomaisille työntekijöille, joiden tarkoituksena on houkutella nimenomaan erityisosaajia. Suomen avainhenkilölain kanssa verrannollisia kannustimia on otettu käyttöön ainakin Ruotsissa, Norjassa, Tanskassa, Ranskassa, Italiassa,

74 Ks. <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Laskelmat/Palkansaajan-veroprosentti/#96b67b64>. Huom. taulukon veroprosentti sisältää myös palkasta pidätettävät veronluonteiset työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksut. Taulukon prosenteista tulee vähentää 8,65 prosenttiyksikköä, jotta se vastaa verokortin prosenttia.

75 Tämän valossa 5800 euron palkkatulovaatimusta voitaneen pitää hieman erikoisena nykyaikana.

Hollannissa, Portugalissa ja Espanjassa. Maat, joissa on luotu järjestelmä erityiskohtelulle ovat usein maita, joissa on suhteellisen korkea ansiotuloveroaste. Korkea ansiotuloveroaste on todennäköisesti yksi merkittävä syy miksi maat ovat päättäneet luoda erilaisia järjestelmiä houkutelakseen ulkomaisia työntekijöitä. Toisinaan sellaiset maat, joissa ei ole erityisverokohtelua ulkomaisille työntekijöille, voivat silti olla hyvin houkuttelevia kohteita erityisosajille, sillä niissä on usein keskivertoa matalampi ansiotuloveroaste.

Vertailtaessa Suomen avainhenkilölakia muiden maiden vastaaviin järjestelmiin, voidaan todeta avainhenkilölain olevan vaatimuksiltaan hyvin samankaltainen kuin verrokkimaiden. Kun taas vertaillaan taloudellisia kannustimia, voi huomata, että Suomen järjestelmä on ainakin Ruotsin, kanssa suurin piirtein yhtä hyvä ja selkeästi Norjan mallia kannattavampi ulkomaiselle työntekijälle. Puolestaan vertailu Tanskaan, Ranskaan, Italiaan, Hollantiin, Espanjaan ja Portugaliin näyttää Suomen veroprosentin olevan korkeampi ulkomaisille avainhenkilöille tai verokannustimen pituuden olevan selkeästi lyhyempi. Suomi pärjää vertailussa muille pohjoismaille kohtalaisesti, mutta muihin maihin verrattuna kilpailukykyyn jää parantamisen varaa.

2.9.3 Verokertymä

On tärkeää ymmärtää millä tavalla avainhenkilöiden lähdeveron muuttaminen vaikuttaisi valtion verokertymään. Hallituksen esityksestä (HE 24/2019) selviää,

että verohallinnon mukaan ulkomaiset avainhenkilöt maksoivat lähdeveroa vuonna 2018 (veron ollessa silloin 35 prosenttia) noin 30 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksessä arvioitiin, että vuonna 2020 lain piiriin kuului noin 600 henkilöä ja he maksoivat veroa vuonna 2020 noin 29,5 miljoonaa euroa. Esityksessä on myös arvioitu, että mikäli henkilöihin sovellettaisiin normaalia progressiivista veroa, maksaisivat he yhteensä 5 miljoonaa euroa enemmän veroja. Laskelma ei kuitenkaan ota huomioon dynaamisia vaikutuksia: kuinka monta huipputuloista olisi jättänyt tulematta Suomeen, jos erityisverokohtelua ei olisi ollut voimassa? On huomionarvoista mainita, että valtion verotulot olivat 46,9 miljardia euroa vuonna vuonna 2020.

Hallituksen esityksessä arvioidaan, että mikäli lähdeveroa alennetaan, laskee se lähdeveron tuottoa (HE 24/2019). Jos lähdeveron piiriin tulee lisää henkilöitä matalamman veroasteen kannustamana, veron tuotto voi myös kasvaa tai pienentyä vähemmän. Näin ollen kokonaisvaikutus lähdeveroon jää hallituksen esityksestä epäselväksi. Hallitus piti kuitenkin veron alentamista 35 prosentista 32 prosenttiin kannatettavana ja myös mitä ilmeisimmin uskovat lähdeveron alennuksen johtavan kokonaisverotulojen kasvuun. Myös valtioneuvoston kanslian vuonna 2019 julkaistussa Verotuksen muutospaineet ja tulevaisuus -selvityksessä kannatettiin lähdeveron alentamista avainhenkilöille⁷⁸.

76 100 000 euron palkkatulosta lähdevero on 32 % + 8,65 prosenttiyksikköä veronluonteiset työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksut. Veroprosentti yhteensä 40,65 % verrattuna suomalaisen työntekijän 43 %. Erotus on 2,35 prosenttiyksikköä, joka vastaa 2350 euroa.

77 200 000 euron palkkatulosta lähdevero on 32 % + 8,65 prosenttiyksikköä veronluonteiset työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksut. Veroprosentti yhteensä 40,65 % verrattuna suomalaisen työntekijän 50,65 %. Erotus on 10,0 prosenttiyksikköä, joka vastaa 20 000 euroa.

78 Kalin et al. (2019).

Loppupäätelmät

Suomen startup-yhteisön hallitusohjelmavoitteenissa mainitaan, että Suomen pitäisi tutkia verokannustimia kansainvälisten yritysten ja osaajien houkuttelemiseksi. Tässä selvityksessä tarkasteltiin, miten verokannustimet vaikuttavat kovatuuloisten palkansaajien ja korkeatasoisten innovaattoreiden maahanmuuttoalttiuteen. Lisäksi selvityksessä esiteltiin millaisia verokannustimia eri maissa on käytössä yritysten, ulkomaisen työvoiman ja t&k-toiminnan houkuttelemiseksi. Tutkimuskirjallisuuden perusteella kilpailukykyisellä verotuksella on merkitystä erityisryhmien, kuten korkeatuuloisten maahanmuuttajien ja innovaattorien maantieteelliseen sijoittuvuuteen.

Yritysten ja työntekijöiden sijoittumiseen vaikuttaa verotuksen lisäksi monet muut asiat, jonka vuoksi verotusta on ajateltava osana kokonaisuutta. Valtion verotuloilla rahoitetaan usein tärkeitä palveluita ja hankkeita, joista on merkittävää hyötyä yhteiskunnalle. Verotuksen kilpailukyky tarkoittaa usein verohuojennuksia tai -leikkauksia. Näiden vaikutus valtion tuloihin on usein ainakin lyhyellä aikavälillä negatiivinen, minkä vuoksi verohuojen-

nusten yhteydessä on aina tärkeä pohtia, olemmeko valmiita karsimaan tarpeen vaatiessa julkisen sektorin tarjoamia palveluita tai korottamaan muita veroja. Pidemmällä aikavälillä dynaamisten vaikutusten seurauksena valtion verotulot saattavat kuitenkin kasvaa. Verohuojennuksia on allokoitava tarkoin sellaisiin kohteisiin, joilla todennäköisimmin saavutetaan edellä mainittuja myönteisiä dynaamisia vaikutuksia. Korkean osaamistason maahanmuuttajien houkuttelemisen verokannustimilla näyttäisi tutkimuskirjallisuuden valossa olevan toimiva keino lisätä osaavan työvoiman tarjontaa työmarkkinoilla.

Osaavan työvoiman tarve tulee korostumaan merkittävästi tulevina vuosina siksi, että Suomi tavoittelee merkittävää lisäystä vuosittaisissa t&k-menoissa. Yli puolet Suomen t&k-menoista muodostuvat palkkakustannuksista, joten menojen kasvattaminen tarkoittaa myös sitä, että Suomeen tarvitaan merkittävästi osaavaa työvoimaa.

Tämän selvityksen kirjallisuuskatsauksen perusteella Suomen olisi perusteltua ottaa käyttöön nykyistä avainhenkilöverotusta voimakkaampi veroinsentiivi huippu-

79 [Suomen startup-yhteisön hallitusohjelmavoitteen.](#)

80 Esimerkiksi työllisyyden kasvu tai tämän selvityksen kontekstissa korkean osaamistason maahanmuutto ja työllistyminen Suomeen.

81 [Hallituksen esitys \(HE 211/2022 vp\) Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi valtion tutkimus- ja kehittämistoiminnan rahoituksesta vuosina 2024–2030.](#)

osaajien houkuttelemiseksi. Kirjallisuuskatsauksen perusteella ainakin ansiotulo-verotuksen kevennykset ja progression leikkaaminen eivät ole perusteltua suuremmalle populaatiolle Suomessa, sillä kotimaisen työvoiman maastamuutto ei tutkimuskirjallisuuden valossa reagoi juurikaan veroasteen muutoksiin.

Useissa maissa yrityksille on tarjolla patenttिलाatikkajärjestelmiä. Tämän selvityksen perusteella, näiden toimivuudesta ainakaan innovaatioiden määrän kasvuun ei ole vahvaa näyttöä. Tästä syystä niitä ei voi perustellusti suositella Suomeen.

Selvityksen perusteella useissa Suomelle relevanteissa kilpailijamaissa on käytössä merkittäviä verotukia t&k-toiminnan lisäämiselle. Kansainvälisessä vertailussa Suomi häviää selvästi siinä, kuinka merkittäviä veroinsentiivejä se tarjoaa t&k-toiminnalle sekä siinä, kuinka joustavasti veroinsentiivejä voidaan käyttää.

Suomi otti käyttöön t&k-lisävähennysjärjestelmän vuoden 2023 alusta. Kyseiseen järjestelmään olisi syytä harkita mekanismeja, jossa tappiota tekevä yritys

voisi saada käteishyvityksen tappiollisina vuosina. Vastaavia mekanismeja on käytössä esimerkiksi Irlannin ja Kanadan t&k-verokannustinjärjestelmissä. Suomessa mekanismeja voitaisiin soveltaa esimerkiksi nuorten innovatiivisten yritysten eli startupien kohdalla.

Suomen talouskasvun ja kilpailukyvynelementti on uusien innovaatioiden kehittäminen ja niiden kaupallistaminen. Uusien innovaatioiden kehittämiseen on kanavoitava nykyistä aggressiivisemmin julkista rahaa, mikä tulee toteutumaan niin kutsutun TKI-rahoituslain avulla. Rahoituslain puitteissa t&k-toimintaan kanavoitavan rahan määrä tulee lisääntymään merkittävästi, mutta yksistään rahan määrän kasvattaminen ei riitä. Osaavaa työvoimaa on houkuteltava Suomen ulkopuolelta ja t&k-toimintaa harjoittavia yrityksiä on saatava sijoittumaan nykyistä enemmän Suomen rajojen sisäpuolelle. Entistä aggressiivisempien t&k-verokannustimien ja avainhenkilöverotuksen kehittäminen voisivat olla järkeviä toimenpiteitä, jotta Suomen talous saadaan nopeampaan kasvuun tulevaisuudessa.

Lähteet:

- Agrawal, D. R., & Foremny, D. (2019). Relocation of the rich: Migration in response to top tax rate changes from Spanish reforms. *Review of Economics and Statistics*, 101(2), 214-232.
- Agrawal, A., Rosell, C. ja Simcoe, T. (2020). "Tax credits and small firm R&D spending." *American Economic Journal: Economic Policy*, 12(2), 1-21. Akcigit, U., Baslandze, S. & Stantcheva, S. (2016), Taxation and the international mobility of inventors, *American Economic Review* 106(10), 2930-81.
- Arrow, K. (1962). Economic welfare and the allocation of resources for invention. In *The rate and direction of inventive activity: Economic and social factors* (pp. 609-626). Princeton University Press.
- Bakija, J., & Slemrod, J. (2004). "Do the Rich Flee from High State Taxes? Evidence from Federal Estate Tax Returns." National Bureau of Economic Research Working Paper 10645.
- Borjas, G. J. (1987). Self-selection and the earnings of immigrants (No. w2248). National Bureau of Economic Research
- Borjas, G. J. (1987). Self-selection and the earnings of immigrants (No. w2248). National Bureau of Economic Research.
- Chen, Z., Liu, Z., Suárez Serrato, J. C., & Xu, D. Y. (2021). Notching R&D investment with corporate income tax cuts in China. *American Economic Review*, 111(7), 2065-2100.
- Cooray, A., Schneider, F. (2016). Does corruption promote emigration? An empirical examination. *J Popul Econ* 29, 293-310
- Dorn, D. & Zweimüller, J. (2021) Migration and Labor Market Integration in Europe. *Journal of Economic Perspectives* 35(2), 49 - 76.
- European Commission, Directorate-General for Employment, Social Affairs and Inclusion (2018) Study on the movement of skilled labour: final report, Publications Office, <https://data.europa.eu/doi/10.2767/378144>
- EY (2022). *Worldwide Personal Tax and Immigration Guide*.
- Gaessler, F., Hall, B. H., & Harhoff, D. (2021). Should there be lower taxes on patent income?. *Research Policy*, 50(1), 104129.
- Griffith, R., Miller, H., & O'Connell, M. (2014). Ownership of intellectual property and corporate taxation. *Journal of Public Economics*, 112, 12-23.
- Grossmann, V. How immigration affects investment and productivity in host and home countries. *IZA World of Labor* 2021: 292 doi: 10.15185/izawol.292.v2
- Jokinen, E., Pitkänen, S., Luoma-Keturi, N. (2021.), Työperäisen maahanmuuton kannustimet ja esteet - Katsaus kirjallisuuteen ja politiikkatoimiin. Valtiontalouden tarkastusviraston selvitykset 1/2021.
- Kalin, S., Kari, S., Kauppinen, I., Kotakorpi, K., Määttänen, N., Ropponen, O., & Valkonen, T. (2019). Verotuksen muutospaineet ja tulevaisuus.
- Kalin, S., Kauppinen, I., Kotakorpi, K., & Pirttilä, J. (2022). Migration and tax policy: Evidence from Finnish full population data.
- Kleven, H., Landais, C., Saez, E., Schultz, E. (2014). Migration and Wage Effects of Taxing Top Earners: Evidence from the Foreigners' Tax Scheme in Denmark, *The Quarterly Journal of Economics*, Volume 129, Issue 1, 333-378.
- Kleven, H., Landais, C., Munoz, M. & Stantcheva, S. (2020), Taxation and migration: Evidence and policy implications, *Journal of Economic Perspectives*. 34(2), 119-42.
- Martínez, I. Z. (2022). Mobility responses to the establishment of a residential tax haven: Evidence from Switzerland. *Journal of Urban Economics*, 129, 103441.
- Moretti, E. & Daniel W. (2014). "State Incentives for Innovation, Star Scientists and Jobs: Evidence from Biotech." *Journal of Urban Economics* 79: 20-38.
- Moretti, E. & Daniel W. (2017). "The Effect of State Taxes on the Geographical Location of Top Earners: Evidence from Star Scientists." *American Economic Review*, 107 (7): 1858-1903.
- OECD R&D Tax Incentives Database (2021), <http://oe.cd/rdtax>
- Rao, N. (2016). "Do tax credits stimulate R&D spending? The effect of the R&D tax credit in its first decade." *Journal of Public Economics*, 140, 1-12. Schmidheiny, K., & Slotwinski, M. (2018). Tax-induced mobility: Evidence from a foreigners' tax scheme in Switzerland. *Journal of Public Economics*, 167, 293-324.
- Salminen, V., Härmälä, V., Halme, K., Kettinen, J., Lamminkoski, H., Pekkala, H. (2021) Omistamisen toimintaympäristö ja politiikkatoimien peitteet verokkimaissa - Loppuraportti. 4front Oy. https://tem.fi/documents/1410877/66708222/4front_selvitys.pdf/00f-53bc3-87c1-7dcd-a504-c93225fafa69/4front_selvitys.pdf?t=1616510207947
- Startup Genome (2022) *The Global Startup Ecosystem Report 2022*. GSER. Startup Genome & Global Entrepreneurship Network. Available from: <https://startupgenome.com/reports/gser2022>
- Tipayalai, K. (2020) Impact of international labor migration on regional economic growth in Thailand. *Journal of Economic Structures* 9(15).
- Valtioneuvosto, 2022 <https://valtioneuvosto.fi/-/10623/tutkimus-ja-kehittamistoimintaan-uusi-verokannustin>
- Westmore, B. (2013). Innovation and growth: Considerations for public policy. *Review of Economics and Institutions*, 4(3), 50.
- Zucker, L. G., Darby, M. R., & Brewer, M. B. (1998). Intellectual human capital and the birth of US biotechnology enterprises. *The American Economic Review*, 88(1), 290.
- Zucker, L. G., & Darby, M. R. (2006). Movement of star scientists and engineers and high-tech firm entry. <https://taxsummaries.pwc.com/> <https://www.veronmaksajat.fi/luvut/Laskelmat/Palkansaajan-veroproositit/#96b67b64> https://www.stat.fi/til/vermak/2020/vermak_2020-03-15_tie_001_fi.html

Maa	Voimaan	Veroporkkanan kesto	Porkkana	Kenelle?
Tanska	1991	Aluksi: kolme vuotta. Tällä hetkellä: seitsemän vuotta.	Aluksi: Kiinteä veroprosentti 30 % Tällä hetkellä: Kiinteä veroprosentti 32.84 %	1) Työntekijä, joka ansaitsee yli 70440 Tanskan kruunua kuukaudessa (9466,15 euroa ⁸²), tai 2) Työntekijä, joka tekee tutkimustyötä. Ennen työskentelyn aloittamista työntekijän ei tule olla ollut verovelvollinen Tanskassa 10 vuoden aikana, eikä hänellä saa olla yrityksessä päätäntävaltaa.
Suomi	1999	Tällä hetkellä: neljä vuotta.	Kiinteä veroprosentti 32 % (+ sos turvamaksut)	1) Työntekijä, joka ansaitsee yli 5800 euroa ja työ vaatii erityisosaamista, tai 2) Työntekijä, joka tekee tutkimustyötä tai opetustyötä. Lisäksi työntekijä ei ole ollut verovelvollinen Suomessa viiden vuoden aikana ennen työskentelyn aloittamista.
Ranska	2004	Aluksi: viisi vuotta Tällä hetkellä: kahdeksan vuotta.	30 % tuloista verovapaata tai verovapaus muusta kompensatiosta kuin palkasta.	Työntekijä ei ole ollut verovelvollinen Ranskassa viisi vuotta ennen työskentelyn aloittamista.
Italia	2011	Aluksi: 5 vuotta. Tällä hetkellä: 8 vuotta	Aluksi: 70 % tuloista verovapaata. Tällä hetkellä: 50 % tuloista verovapaata.	
Alankomaat	1985	Aluksi: 8 vuotta. Tällä hetkellä: 5 vuotta.	Tällä hetkellä: 30 % tuloista verovapaata.	Työntekijän osaamisesta tulee olla Hollannissa pulaa. Erityisosaaminen on määritelty siten, että työstä saatu vuosipalkka on vähintään 38 962 euroa.
Portugali	2009	Tällä hetkellä 10 vuotta.	Tällä hetkellä: Kiinteä veroprosentti 20 %.	Tutkijat, artistit, teknologia-alan työntekijät, erityisasiatuntijat.
Espanja	2005	Tällä hetkellä 10 vuotta.	Tällä hetkellä: Kiinteä 24 %, mikäli tulot ovat alle 600000 euroa vuodessa. Ylimenevistä tuloista vero on 47 %.	1) Työntekijä ei ole ollut verovelvollinen Espanjassa 10 vuotta ennen työskentelyn aloittamista. 2) Työntekijällä on työsopimus tai yrityksen edustaja.
Ruotsi	2001	Tällä hetkellä 3 vuotta.	Tällä hetkellä: 25 % tuloista verovapaata	1) Erityisasiatuntijat ja tutkijat, joiden erityisosaamisesta on pulaa Ruotsissa. 2) Työtehtävä ei saa kestää yli viisi vuotta. 3) Työnantajan tulee olla joko: - Ruotsalainen yritys. - Ulkomainen yritys, jolla sivukonttori. - Ulkomainen yritys, jolla kiinteä toimipaikka. 4) Työntekijä ei ole ollut verovelvollinen Ruotsissa viisi vuotta ennen työskentelyn aloittamista. 5) Työntekijän tulee tienata yli noin 9450 euroa tai olla erityisasiatuntija. ⁸³
Norja	2019	1 vuosi, jos asuu Norjassa.	Kiinteä veroprosentti 25 %.	1) Työntekijä ei ole vakituinen Norjan asukas tai asuu Norjassa ensimmäistä vuotta. 2) Työntekijän vuositulot ovat vähemmän kuin 61657,16 euroa. ⁸⁴

Lähde: EY (2022), PWC (2022)

82 Kurssi 21.10.2022. 1 euro = 7,44 Tanskan kruunua.

83 Kurssi 21.10.2022. 1 euro =11,15 Ruotsin kruunua

84 Kurssi 21.10.2022. 1 euro =10,38 Norjan kruunua

Suomen startup-yhteisö

Suomen startup-yhteisön muodostaa lähes 200 eri suomalaista kasvuyritystä kasvun eri vaiheista, aina alkuvaiheen yrityksistä kymmensarvisiin asti. Startup-yhteisö ei ole edunvalvontajärjestö yksittäiselle toimialalle, vaan uskomme yhdessä tekemisen voimaan – uhkien sijaan näemme ympärillämme mahdollisuuksia. Startup-yhteisön tavoitteena on rakentaa Suomesta maailman paras paikka yrittää, opiskella ja elää.

www.startupyhteiso.com
hello@startupyhteiso.com

Finnish
Startup Community